N Nr. 6

2. MARSNUMMER 1942

Signal

Universitetsbiblioteket i Tromsø

Belgia 2.50 fr. / Behmen-Mähren 2.50 kr. / Bulgaria 8 lewa / Danmark 50 øre / Finnland 4.50 mk. / Frankrike 4 fr. / Hellas 12 drs. / Italia 3 lire / Kroatia 6 Kuna / Nederland 20 cents
Norge 50 øre / Portugal 2.— esc. / Romania 16 lei / Serbia 5 dinar / Sverige 53 öre / Sveits 45 rappen / Slovakia 2.50 ks. / Spania 1.50 pts. / Tyrkia 15 kuruş / Ungarn 40 fillér
Luxemburg, Sydsteiermark 25 Pfg.



Se beretningen inne i bladet:

Generaloberst Rommel

følger slaget fra sin befalsvogn

PK.-foto: krigskorrespondent Kenneweg



„Er arméen god?“

Uttalelser i USA.-tidsskriftet „Fortune“s desemberhefte 1941

Den amerikanske armé har lenge befunnet seg i en krise. Man er i USA. bekymret for om hvorvidt det vil lykkes for det første i løpet av kort tid å gjøre de amerikanske yrkessoldater, for det annet militssoldatene (og særlig deres offiserer) og for det tredje de borgere, som nylig er innkalt til tjeneste i hæren, til en slagkraftig enhet der er de prøvelser voksen som Amerika nu gjennom sin presidents skyld går i møte. „Signal“ siterer av „Fortune“s artikkel:

„Man behøver ikke være noen militærkritiker for å vite at det er noe som ikke stemmer. I de siste manøvrer — det var den første generalprøve gjennomført i største målestokk, som USA-arméen noen sinne har hatt — måtte selv generalene av den gamle skole gi sine offiserer irettesettelser for så grundige bommerter som å tilstoppe transportveiene med troppetransporter i fiendens ildlinje og ikke sørge for tilstrekkelig kamuflasje og dekning av de kjempende tropper.“

*

„Vi må dog være rettferdig overfor arméen. Selv om soldatene ennu må unnvære mange av sitt håndverks mest effektive redskaper, så er det dog en trøst for deres familier å vite at de sover under varme tepper og går i sko som ikke gir dem blemmer på helene. Og hva deres åndelige forfatning angår, så er den hverken bedre eller slettere enn borgerstandens som de stammer fra. Hele arméen kan — når vi går ut fra den tvilsomme forutsetning at den ikke blir utvidet ytterligere,“ (i mellomtiden er denne utvidelse allerede blitt besluttet! „Signal“) „være fullt utrustet til høsten 1942. Tilstrekkelige menneskelige bekvemmeligheter som ikke er å ringeakte, dersom man vil regne med en kjempende tropps dyktighet, og en situasjon som stadig bedres hva krigsmateriell angår: så vidt er alt i orden.“

„Men det er meget sannsynlig at arméen i sin nuværende utviklingsfase — med henblikk på den fiende som den er stillet opp mot bare er et par grader bedre enn de utilstrekkelige styrker som polakkene, franskmennene og britene hadde satt inn mot krigsmoloken.“

„Den tyske armé vel verdens beste i øieblikket — er målestokken for sammenligningen. Og i samme grad som vår overkommando gjennomfører sin nyoppbygning etter forbilde av denne makt som slår så virkningsfullt til, beviser den at den er blitt klar over forvandlingen — en erkjennelse som den manglet hittil.

Men er det virkelig alt hva vi venter av vår armé i en maskinkrig, en slavisk etteraping av den revolusjonerende taktikk og de prinsipper som er blitt utarbeidet for oss av motstanderens arméer?“ Med den strutsemening at krigen er noe som man gjør, men også kan la være, medgir vi, at arméen, som allikevel vanskelig lot seg forene med våre politiske innretninger, utartet til et grublende selskap av brobyggere, parkvoktere, forsyningsinspektører — og bokholdere.

„Mot de sytten panserdivisjoner som USA-arméen planlegger å sette opp (nu har vi fem av dem) har Tyskland minst tredve, og det er ingen grunn til å anta at nazi-overkommandoen betrakter dette som et maksimum.“

*

Mangelen på en enhetlig overkommando

„General Marshall har i sine private og offentlige uttalelser vist seg fortrolig med det tyske system med enhetlig overkommando og er overbevist om dets slagkraft. Men i september ifjor uttalte han seg mot en sådan kommando i dette land fordi den vilde innføre et militært oligarki og vilde stride mot vårt regjeringssystem.“

„Tyskerne har med sin påskynnelse av slagets forløp, også brakt dette under en engere kontroll. De har utdannet et offiserskorps som utmerker seg ved pågangsmot og en utpreget sans for planmessig samvirke. Det blir holdt sammen av en enhetlig befalsmakt som er enestående i krigsførselen. Enhetsbegrepet går fra den øverste til den laveste instans i den tyske armé ...“

*

Og så borgerarméen ...

„Nasjonalgarden, som er noe av en mellomting mellom vår teoretisk fagkyndige yrkesarmé og de ikke-utdannede masser, legemliggjør det tradisjonelle amerikanske prinsipp med en borgerarmé. Den ble satt opp som et kompromiss mellom den demokratiske motvilje mot en stående stor hær -- eller tvangsmessig militærutdannelse — og den praktiske betraktning at kriger ikke lenger kan vinnes av et borgerskap som reiser seg, lar sine marker og verksteder i stikken og bevæpner seg selv for å dra i felten. Som så mange kompromisser har planen med nasjonalgarden hevdet seg dårlig. Politikken og en mangel på førerskap eller en tilstrekkelig sterk disiplin, for å sikre en høy standard i utdannelsen, lot nasjonalgarden synke ned på et nivå hvor den, militært sett, ble til en tvilsom aktivapost.“

„Hele utdannelsessystemet for nasjonalgarden er hva tyskerne kaller „unkriegsmässig“. (Det tyske uttrykket står i originalen. „Signal“.) Reglementet foreskriver at bare en mann som er eller har vært offiser, eller bare en mann, som har tjent i en eller annen militær formasjon, kunde bli offiser i nasjonalgarden, men det ble hyppig veket av fra denne regel, særlig når en guvernør vilde ære en venn.“

„Bare i noen få forbundsstater — kanskje i åtte eller ti ble nasjonalgarden en pålitelig militær organisasjon. Men det er unntagelser. Noen, særlig den 44. i New Jersey, er i den grad slett at man ikke kan begripe hvorfor ikke arméen — på tross av all politikk — har sendt hjem hele enheten og sortert ut de brukbare folk forat de kan tjenstgjøre i andre formasjoner.“

COPYRIGHT 1942 BY DEUTSCHER VERLAG BERLIN



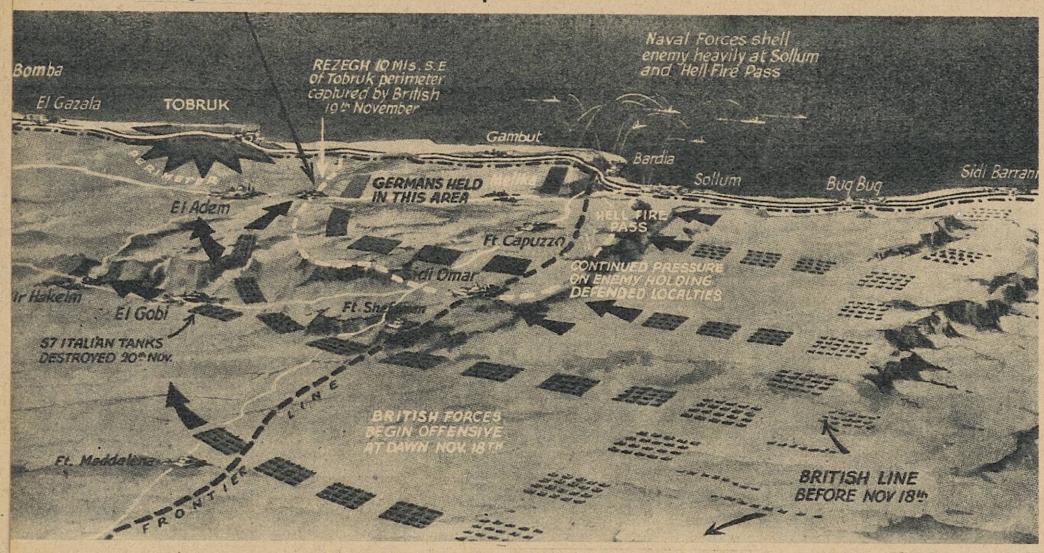
Fotografert ut fra målet:

De engelske salver ligger for kort

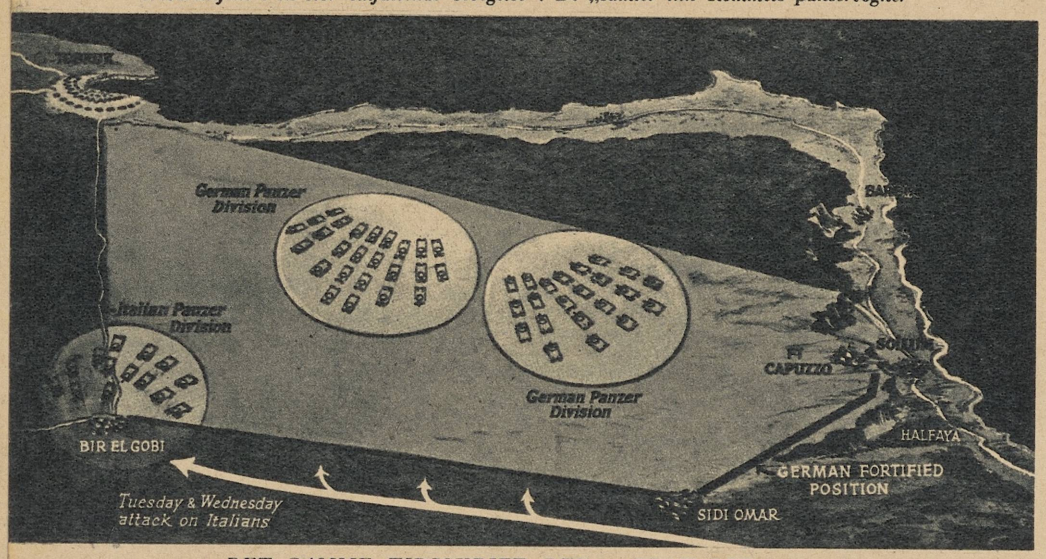
Foto: Luce

En konvoi i Middelhavet blir angrepet av englenderne: men de italienske destroyere som ledsager konvoien, og bombeflyene, som flyr beskyttende over den, kjemper den fri. „Broen for Rommel" forblir uskadt. forsterkninger av tropper og materiale for slaget om Libya — hvorover „Signal" beretter på de følgende sider — ankommer

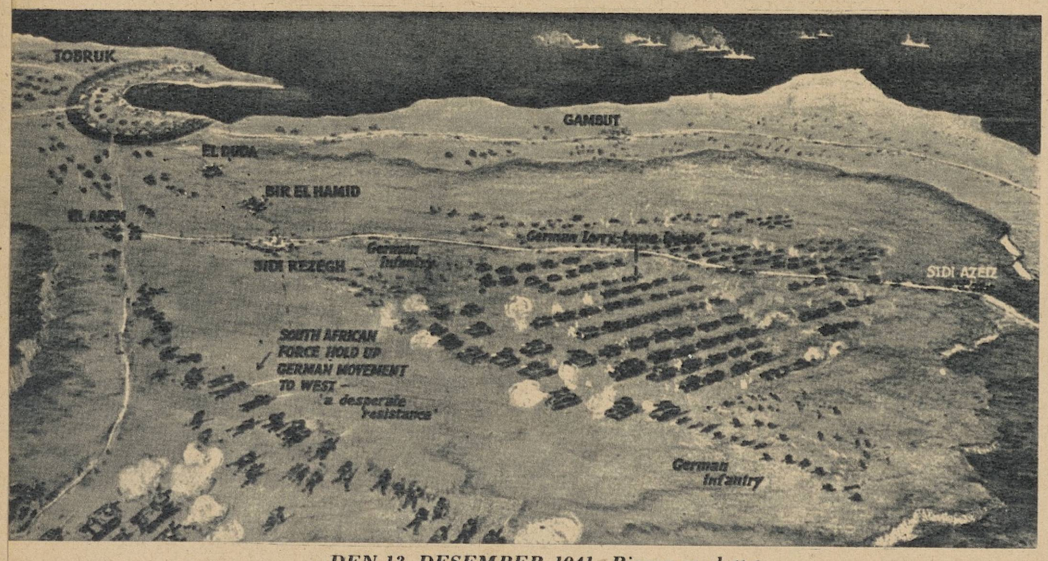
Hva engelske karter søkte å påvise . . .



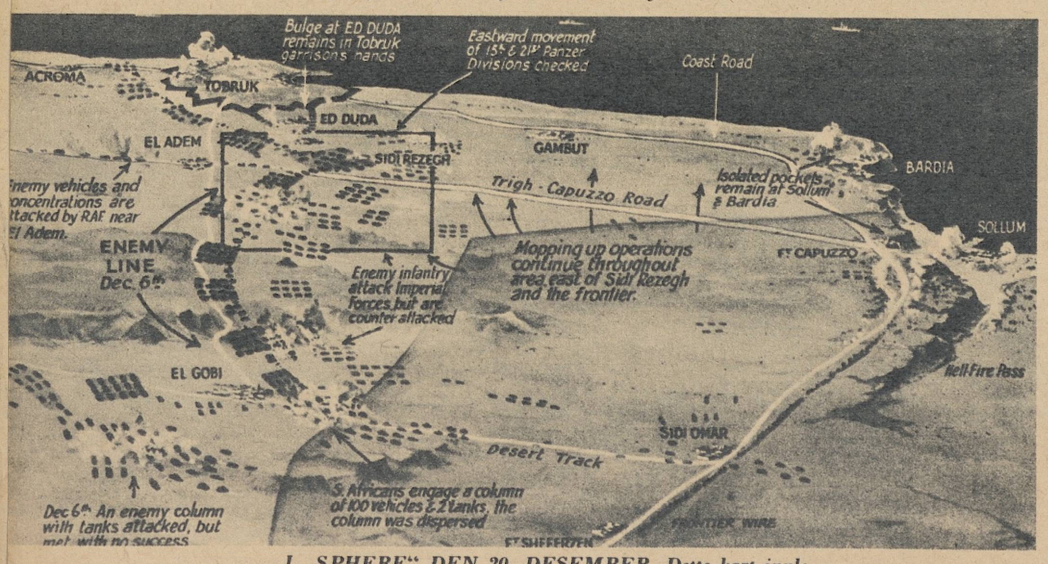
ET KART FRA DET ENGELSKE TIDSSKRIFT „SPHERE" som skal illustrere den veldige oppmarsj mot Rommel den 18. november 1941. Englenderne „feide gjennom orsvarlinjene i en stor omfattende bevegelse". De „samlet inn Rommels panservogner"



DET SAMME TIDSSKRIFT DEN 6. DESEMBER 1941. Her begynner omklamringen ennu en gang. Churchill sa den gang i Underhuset: „Om få dager vil de engelske tropper være i Tripolis"



DEN 13. DESEMBER 1941. Ringen er sluttet, alle forsøk på å bryte ut er forgjeves. Kong Georg forkynner: „Nordafrika vil bli et nytt Waterloo"



I „SPHERE" DEN 20. DESEMBER. Dette kart innledet den engelske presses tilbaketog. Ringen eksisterer ikke lenger. Fienden, Rommel, har plutselig fått ryggen fri

SLAGET I LIBYA

Av krigskorrespondent friherre von Esebeck

Det er stekende hett i solen. Støvet fyker i tette skyer over bilene våre, som lager furer i de på kryss og tvers løpende gamle veispor.

Det er den annen dag under angrepet på Tobruk i mars forrige år. Da treffer vi general Rommel foran det hvite hus ved kilometer 31. Generalen spør hvor vi vil hen. Vi svarer at vi er krigskorrespondenter og at vi er underveis til den bataljon som i dagmorges skal gå til angrep.

General Rommel ler. „Hvis dere vil oppleve noe interessant, så kom og bli med meg." Snart etter kjører vi sammen med general Rommel oppover veisporet til Acroma og nærmer oss Tobruk fra sør.

Den offensiv som den midtre engelske østarmé hadde satt i gang den 9. desember 1940 mot Sidi el Barani, og som var begynt med overordentlig elan, hadde ikke brakt England den forønskede suksess. Italia hadde riktignok mistet Cyrenaika. Til overraskelse for både venn og fiende kom offensiven til stillstand ved Agedabia i de første dager av februar 1941. Hva enten nå de engelske tropper var blitt utmattet, eller tilførselslinjene som var blitt over 1000 kilometer lengre, nødvendiggjorde en pause — så besluttet i hvert fall den engelske øverstbefalende i samsvar med sine generaler å innstille ytterligere angrep inntil videre.

Uten ørkenerfaring?

I disse kritiske dager, da hele verden med begjærlighet ventet på å se om England nå vilde utnytte sin ubestridelige suksess og i den kommende tid gjøre den fruktbringende, ikke minst i politisk henseende, landet de første enheter av det tyske Afrikakorps, — panservogner og motorisert infanteri, — i Tripolis. Til befalshaver over det tyske ekspeditionskorps var blitt utnevnt general Rommel, en av den tyske armés yngste generaler, lærer i taktikk på en tysk krigsskole; han hadde allerede under felttoget i vest bevist sin fremragende dyktighet i en rekke av likeså djerve som heldige foretagender.

Det var i slutten av februar at de første tropper av det tyske korps satte seg i marsj østover mot fronten. Inntil midten av mai måned skulde det tyske korps være landet i Tripolis og dermed være forsamlet på Libyas grunn. På dette tidspunkt skulde man gå i gang med det første motstøt, hvis mål var Agedabia. Her ved Agedabia skulde der bygges en motstandslinje og her skulde man til å begynne med gjøre holdt. Men det gikk allikevel anderledes, likesom de kommende begivenheter på den nordafrikanske krigsskueplass stadig brakte overraskelser og gjorde enhver sannsynlig beregning illusorisk.

I forbindelse med en forbedring av fronten fikk tyske motoriserte enheter allerede den 24. mars føling med den engelske motstander. Etter en kort kamp ble El Agheila erobret. General Rommel som var overrasket over bare å støte på svak motstand, besluttet seg til straks å oppta forfølgelsen, for som han erklærte, å slå fast om fienden virkelig var så „mør". To dager senere falt Marsa el Brega. Herunder var tysk infanteri for første gang gått til angrep under Nordafrikas stekende sol. Etter korte, heftige slag hadde det brutt enhver motstand. Denne gang holdt fortroppene stadig føling med fienden. Allerede den 2. april støtte de tyske panservogner sammen med de engelske. Fektningen endte med motstanderens fullstendige tilintetgjørelse og tapet av Agedabia som ennå samme dag ble besatt av tysk infanteri. Dermed sto svake fortropper av det tyske Afrikakorps allerede i Cyrenaika. General Rommel var bestemt på å utnytte sitt overraskende framstøt. Mens en motorisert avdeling den 4. april nådde fram til Bengasi, hovedstaden i Cyrenaika, og besatte byen uten å komme i berøring med fienden, brøt tre tysk-italienske kolonner op fra Agedabia med ordre om å støte fram tvers gjennom ørkenen over El Mechilli til kystveien mellom Derna og Tobruk, for å avskjære fienden retretten og tvinge ham til kamp.

Det var virkelig et dristig foretagende. Bare få dager tidligere hadde den engelske general Parry-Gambier i en dagsbefaling triumferende forkynt sine tropper at „tyskerne, ennå mindreverdigere enn i verdenskrigen 1914/18, langt fra var slike overmennesker som de selv mente de var, og at de heller ikke mann mot mann var englenderene underlegne; for tyskerne hadde ingen erfaringer eller tradisjon å falle tilbake på." Og nå våget general Rommel noe som ingen uten omfattende forberedelser tidligere hadde våget. Han marsjerte rett inn i ørkenen, satte tvers over de sydlige utløpere av Dsjebel el Achdar, dro gjennom et område som var ham og hans tropper fullstendig ukjent.

I løpet av den 5. april viste det seg at Mechilli var besatt av sterke engelske krefter. Intet kunde være generalen mer kjærkomment. Allerede mens de var på marsj, gir han ordre om å inneslutte fienden, og nå skjer det noe som er typisk for Rommel, for midt i ørkenen stiller han opp sine tropper, lar dem svinge inn, og sender en gruppe forbi Mechilli til Derna for å sikre stedet mot øst. Troppene var brutt op fra Agedabia i rasende sandstorm. Kartene er unøyaktige. I støvorkanens byger kan man ikke finne retningspunktene. Da setter generalen inn to fly av „Fieseler-Storch"-typen som nå oppsøker de enkelte marsjgrupper midt i den trøstesløse ødemark og viser dem veien.

Den 25. november 1941 meldte det engelske informasjonsbyrå: „Da Rommels forbindelsesveier er helt avskåret, kan han ikke slippe unna og hans stridskrefter har intet annet å gjøre enn å avvente overgivelsens time." Men general Rommel ga saken en annen vending. Ved hans geniale strategi ble den engelske overmakt splittet og beseiret. Om dette slaget i Libya bringer „Signal" en beretning av en krigskorrespondent som har deltat i kampene helt fra begynnelsen av

Da tyskerne og italienerne kommer til Mechilli om kvelden den 7. april ser de et virkelig fantastisk bilde. Den arabiske landsby med Tyrkerkastellet ligger foran dem, lysende hvit i dagens siste solstråler. På den andre side er noen hundre engelske kjøretøyer stillet opp i rekker etter hinannen. Med det blotte øye kan man se englenderne hvorledes de sitter sammen i grupper og tilbereder et måltid, som de tyske panservogner nå krydrer med en første alarmerende hilsen.

3000 fanger, deriblant fire generaler og general Wiart, befalshaver over de engelske tropper ved Åndelsnes, faller i Afrikakorpsets hender. De gjør et stort bytte av brennstoff, kjøretøyer, kanoner, ammunisjon og levnetsmidler. For første gang var englenderne blitt tvunget til åpen kamp og slått av langt underlegne krefter. Samme dag mistet englenderne med Derna sin viktigste støttepunkt, for så vidt som denne by forføyer over det rikeligste vannreservoar i det østlige Cyrenaika, tilstrekkelig til å forsørge samtlige avdelinger av Afrikakorpset.

Tidlig på morgenen den 10. april nådde de første tyske tropper fram til Via Balbia og gikk straks i gang med angrep på Tobruk. Det skulde innesluttes ved et hurtig angrep og derpå skulde der gjøres framstøt helt til den egyptiske grense for å sikre Tobrukringens åpne flanke mot øst. Denne oppgave tilfalt oberstløytnant friherre von Wechmars rekognoseringsavdeling. Den hadde besatt Bengasi, støtte nå fram gjennom ørkenen forbi Tobruk, overrente Bardia, brøt den siste fiendtlige motstand i Capuzzo og erobret Sollum, den første bebyggelse på egyptisk grunn. Dermed hadde de svake fortropper av det tyske Afrikakorps, på størrelse av en eneste tysk divisjon, på tre uker drevet motstanderen tilbake til hans utgangsstillinger og tilføyet ham svære blodige tap. Det var en prestasjon, den tyske armés tradisjon verdig.

*

I to dager har korporal Hübner ligget på en framskutt post som observatør; da høres der ved daggry plutselig en fremmed brumming over ørkenen. Og helt uventet, som vokset opp av jorden, nærmer de engelske panserkolosser seg. Hübner griper telefonen og melder: „Kl. 6.15. 15 engelske panservogner går til angrep."

Ved divisjonskommandoen står offiserene omkring telefonen. I mikrofonen kan man tydelig høre kamplarmen. „Hübner," roper løytnanten i mikrofonen. „Hübner, hva er på ferde? Snakk videre!" Det knaker og braker i hørerøret og endelig kan man høre stemmen igjen, ganske svakt, likesom langt borte. „Jeg er såret, herr løytnant," kommer det stønnende. Så blir alt stille.

Hübner har lagt seg med kroppen over telefonapparatet og later som han er død mens de engelske panservogner durer like forbi ham, den første bare ti skritt unna. De bryter inn i stillingen og er nå bak korporal Hübner. Da trekker han forsiktig hørerøret fram under kroppen, trykker venstre hånd mot såret og gir nå sin framstilling av de tyske panservogner fram til motangrep.

Det første forsøk

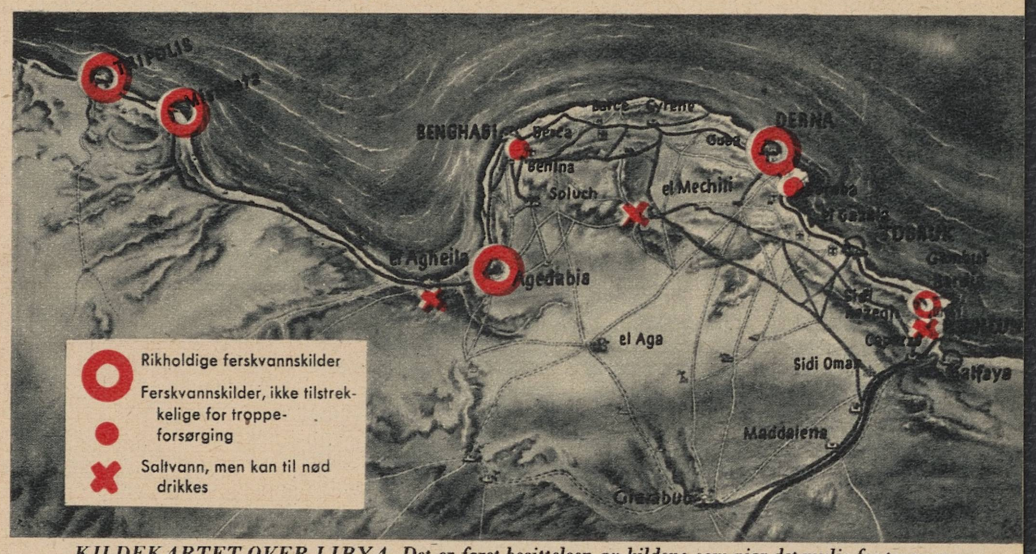
Men ennå gang forsøkte general Wavell å vende krigslykken som så forsmedelig hadde latt ham i stikken. Den 15 juni foretok friske engelsk-australske divisjoner et konsentrisk angrep med det mål for øye å avskjære de tropper som sto i området Bardia—Sollum, trenge dem opp mot kysten, tilintetgjøre dem og samtidig befri Tobruk.

Tre angrepsgrupper var overraskende brutt opp fra det indre av Egypt. Høyre gruppe hadde i oppdrag med understøttelse av panservognet frontalt å besette Halfayapasset og dermed rense kystveien, viktigste tilførselsvei, for fiender. Den midtre angrepsgruppe skulde rykke fram forbi Sidi Omar mot Capuzzo. Deres mål var Bardia, som skulde nåes om kvelden den annen kampdag. Den tredje gruppe, til venstre, som nesten utelukkende besto av panservogner skulde gå fram over Sidi Omar, presse fienden mot kysten og understøtte Tobruk.

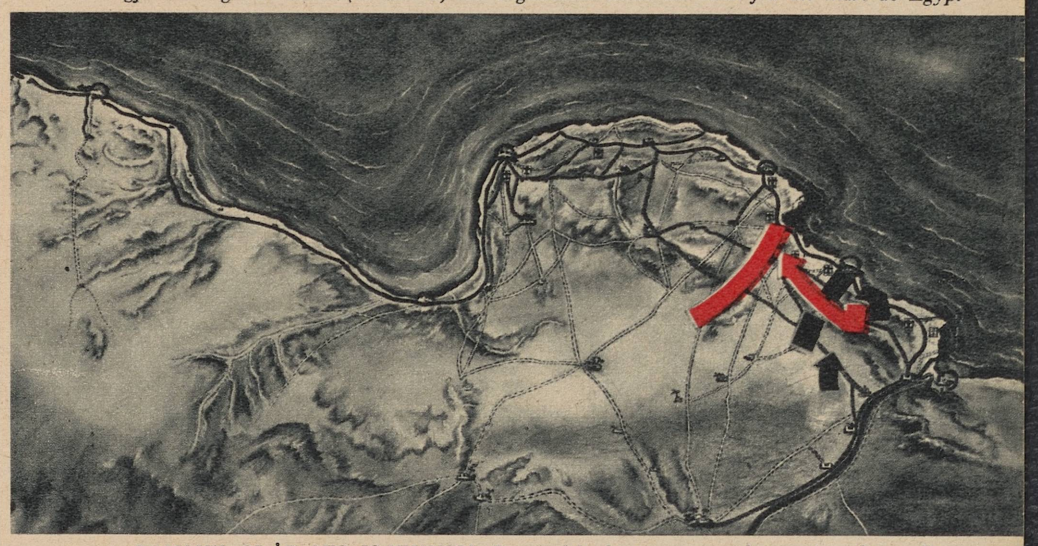
For det tyske Afrikakorps oppsto der nå en kritisk situasjon. Bare omtrent 80 tyske panservogner sto overfor ca. 400 panservogner, for det meste av typen Mark II, en panservogn som de ellers panserbrytende våpen lite eller intet kunde utrette mot. Tallmessig var Wavells tropper de tyske og italienske langt overlegne. Men general Rommel lot seg ikke bløffe. Han tenkte ikke på forsvar, han gikk til motangrep. Med rask besluttsomhet satte han de tropper som skulde avløses foran Tobruk, inn til å føre et motangrep. Vilde den andre omklamre ham, så foretok han ennå dypere bevegelse inn i ørkenen og angrep overraskende fiendens åpne flanke. Hertil kom at den engelske høyre fløys angrep mislyktes, mens nettopp dette angreps heldige gjennomføring jo egentlig var forutsetningen for hele operasjonen. Ved Halfayapasset holdt en tysk bataljon, forsterket med noen få luftvernkanoner og en italiensk artillerieavdeling, helt overlatt til seg selv og uten vann, i tre dagers hårde kamper angriperen stadig tilbake. Sjefen for frontavsnittet, major Bach, ble for sin heltemodige utholdenhet tildelt ridderkorset, og den italienske major Pardi, en kriger uten frykt og daddel, fikk jernkorset av I. klasse. Bare den midtre angrepsgruppe lyktes det å oppnå gode resultater. Capuzzo ble besatt, og på den annen kampdag også Øvre-Sollum.

Slaget endte med tapet av ca. 270 engelske panservogner, de tyske trop-

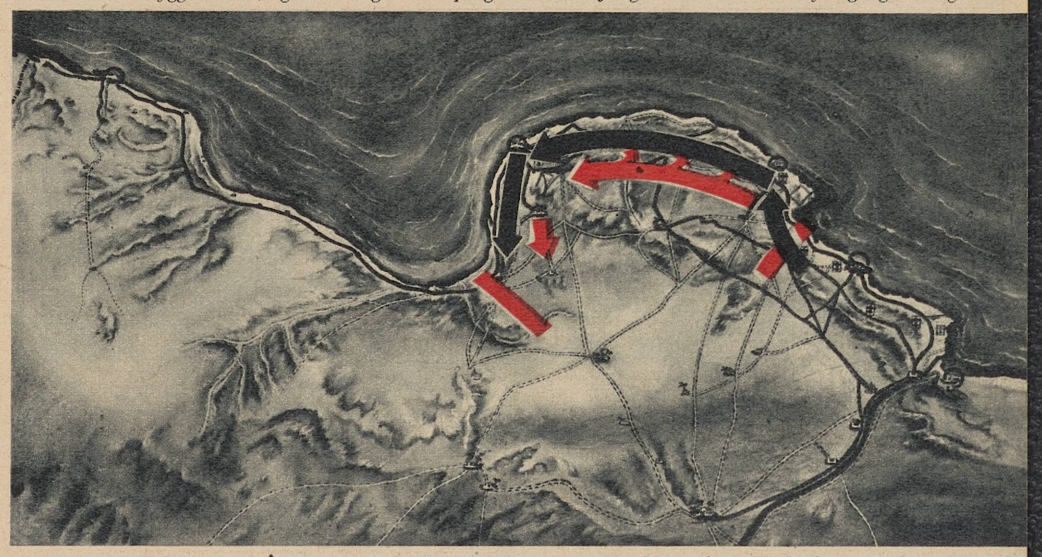
Og som det var i virkeligheten . . .



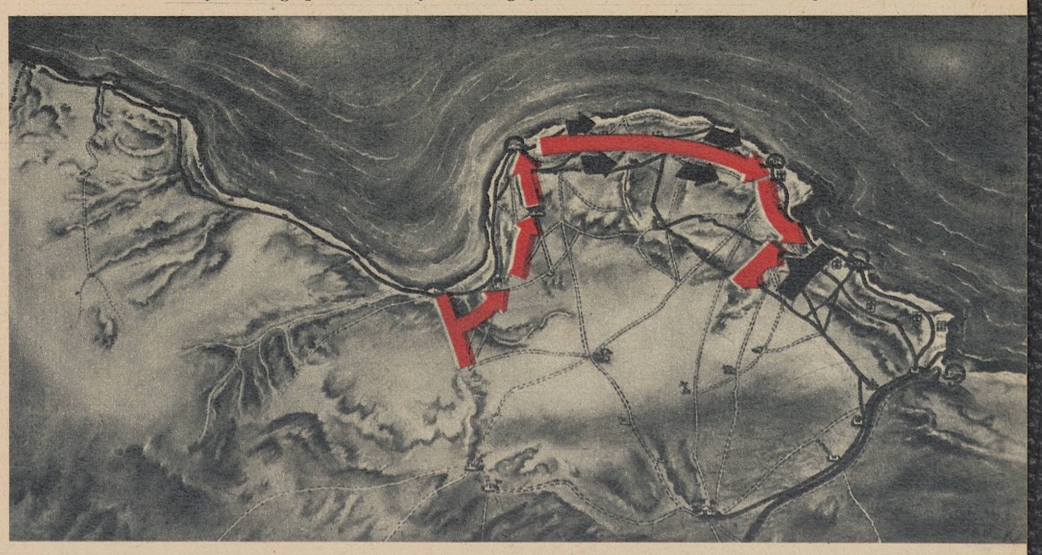
KILDEKARTET OVER LIBYA. Det er først besittelsen av kildene som gjør det mulig for troppene å kjempe. Derfor trakk Rommel seg også tilbake til kilden ved Agedabia for å holde seg klar til kamp. Etter gjenerobringen av Derna (se kart 3) må englenderne hente sitt vann fra det indre av Egypt



1. ROMMEL SLÅR SEG IGJENNOM. De engelske karter viser at han er innesluttet. Den engelske ledelse forutsa hans nederlag. Men Rommel brøt faktisk gjennom den sperre som var lagt bak ryggen hans, og trakk seg uten tap og med 9000 fanger vestover til en ny utgangsstilling



2. MÅLET ER AGEDABIA. Under stadig kamp førte Rommel sine tropper inn i det uveisomme område ved Agedabia. Hans stadige flankeangrep utmatter fienden og forbereder Rommels store slag



3. ROMMELS OVERLEGNE TAKTIKK BESEIRER OVERMAKTEN. Fienden er lokket langt vekk fra sin basis. Hans tilførsler kommer i vanskeligheter. Inn i denne forvirring støter Rommels forlengst planlagte motangrep, som kaster englenderne tilbake helt til Tobruk og som tilføyer dem svære tap



General Bastico, kommandant for de ytterst tapre italienske tropper i Nordafrika (til venstre), som kjempet heltemodig i trofast våpenbrorskap, forlater en italiensk stilling etter en konferanse med sine generaler



FOR ØYEBLIKKET 0 GRADER. Slik var været under det engelske angrep

Major Bach, helten fra Halfaya (til høyre) i samtale med sin general. Han holdt stand mot det engelske stormangrep i juni 1941 og stoppet også denne gang den engelske framrykning til hans general hadde slått seg igjennom. Og så gikk han den tunge vei i fangenskapet



per hadde bare ubetydelige tap. De hadde utrettet nesten det overmenneskelige, først og fremst gjaldt dette det tunge tyske luftvernartilleri som hadde kjørt langt i forveien for panservognene og fra åpne stillinger rettet sine dødelige slag mot fienden, hvor den ene Mark II etter den andre ble liggende. Bare kaptein Fromms avdeling alene kunde melde 97 ødelagte panservogner hvorav flere ble beskutt på 400 meters avstand. Kaptein Fromm, premierløytnant Schwabach, og underoffiser Melzer i egenskap av kanonkommandør, ble for sin dødsforaktende uforferdethet tildelt jernkorsets ridderkors. Men i dette slag utviklet også våpenbrorskapet mellom de tyske og italienske tropper seg til et uløselig fellesskap.

Bare det engelske infanteri lyktes det for den største del å unnkomme på ørkenviddene. I panisk flukt reddet de seg tilbake over grensen. General Wavells anstrengelser hadde vært forgjeves. Få dager senere ble han avløst fra sin post av general Auchinlek.

*

Uten pause, dag etter dag, hamrer det tyske flyvåpen løs på festningen Tobruk og bombarderer englendernes havn og lager. Stukas og italienske bombefly har søkt seg ut nye mål for natten. Under stjernehimlen drønner deres motorer innover de stumme ørkenvidder.

Nå lyder braket av de første eksplosjoner over til vårt teltlager. Det er et dumpt brak, det høres så fjernt og uvirkelig i denne nattens fred som omfanger venn og fiende.

Vi springer opp, revet med av det grandiose skuespill som utfolder seg. Et rødglødende ildskjær blinker i horisonten, senker og hever seg igjen, vokser og blir på ny kvalt av en usynlig makt, for så atter å lue i været som en ildtunge rett opp mot himlen.

Det er et uhyggelig skue. Vinden har snudd seg. Vi hører ikke flere eksplosjoner. Lydløst fullbyrdes ødeleggelsens verk. I timevis står flammene på horisonten, så forsvinner de igjen. I ett nu lyser det opp i natten — på få sekunder omgir mørket oss igjen.

750000 mann stiller opp

Mens England benytter de kommende måneder til å forberede et nytt veldig panserslag, ligger general Rommel ikke på latsiden. Dag etter dag inspiserer han stillingene, stadig er generalen framme hos sine tropper. Selv hos fienden har navnet Rommel en god klang, selv om hans anseelse ikke nettopp er til Englands gunst. Men nå i november har det verdensomspennende imperium konsentrert sine krefter. Nå vil det bringe den forbunne Sovjetunion den eftertraktede avlastning og tvinge aksemaktene til kamp på en „annen krigsskueplass" og derved til å splitte sine krefter. Riktignok vil det da være forsent, for der er truffet så grundige forberedelser at den nye offensiv ikke kan annet enn å gi seiren til general Auchinlek.

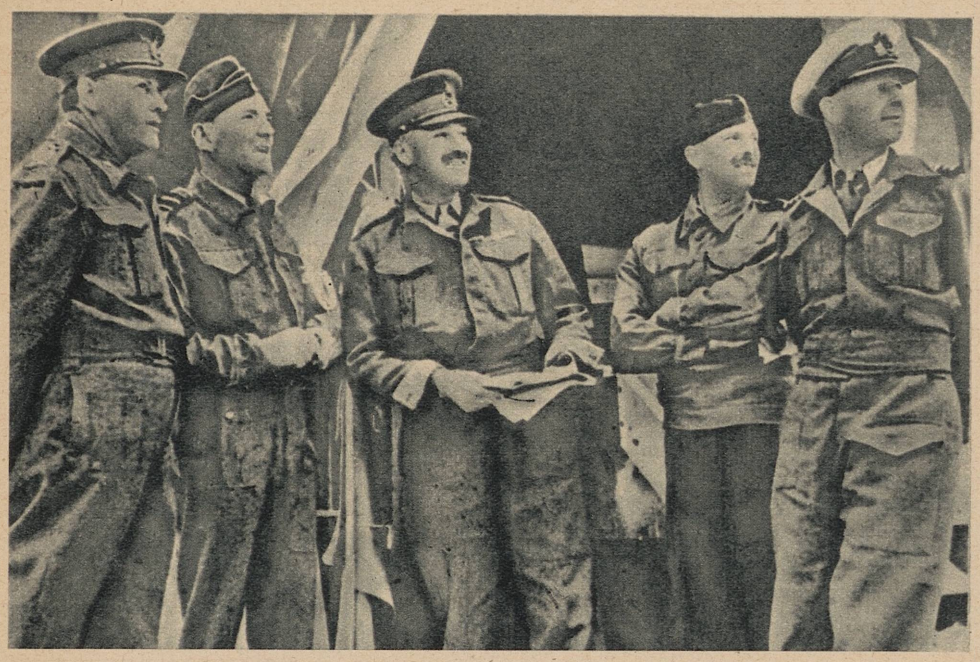
Ved daggry den 18. november brøt Auchinleks tropper opp, fra første dag av i samarbeid med den engelske Middelhavsflåtes samlede kraft og dessuten understøttet av en luftflåte på ca. 1500 bombefly. „Målet for den britiske og imperiets offensiv", forkynner Churchill i denne time, „er ikke å besette dette eller hint sted, men å tilintetgjøre fiendens våpenmakt, spesielt hans panserkrefter." Og i sin dagsbefaling til de angripende divisjoner henvender Churchill seg til de hvite og farvede tropper med følgende ord: „Nå er timen inne til for hjemlandet og friheten å slå det hårdeste slag for sluttseieren. I historiens annaler kan nå ørkenarméen føye til en ærefull side som vil være jevnbyrdig med de sider hvor vi finner navn som Blenheim og Waterloo."

Og alt sammen var virkelig omhyggelig og storslagent forberedt. I følge amerikanske oppgaver sto der ca. 750 000 mann ferdig, et tall som vel måtte omfatte såvel transporttjenesten som den engelske krigsmarine. De kjempende tropper kan vel neppe ha tellet mer enn 200 000 mann og dermed var de Afrikakorpset mangefoldig overlegne. 1600 panservogner ventet på å overfalle Rommels utmattede divisjoner. Hva som imidlertid var det viktigste — tilførslene var sikret således at de kunde bli trukket over Halfaya like etter de kjempende tropper og derved sikre seierens frukter.

Mens hundrevis av bombefly innleder angrepet og engelske kryssere overøser Halfayapasset med en sann trommeild, bryter panserdivisjonene under ledelse av general Sir Allan Cunningham opp fra området Siva—Giarabub. Angrepsplanen er i det vesentlige den samme som under den siste Wavell-offensiv. Den blir riktignok ikke minst diktert av terrenget. På høyre fløy er målet atter igjen Halfayapasset som blir frontalt angrepet, og også denne gang uten hell. Her holder major Bach atter stand mot alle slag. På venstre fløy støter massen av panservognene i sør forbi Sidi Omar for med en omfattende bevegelse å angripe Tobrukringen i ryggen, bryte denne og skaffe forbindelse med de der innesluttede tropper. Massen av infanteriet følger panservognene med det oppdrag å rykke fram over Sidi Omar, rulle opp de tysk-italienske støttepunkter, innta Capuzzo, avsjære Halfayapasset og så over Bardia rense kystveien til Tobruk.

Hvis det lyktes Cunninghams panservogner å nå fram til området ved Tobruk vestfor El Adem før aksemaktene fant ut fiendens styrke og hensikt, så var seieren sikker. For da vilde størsteparten av Rommels tropper være avskåret og prisgitt tilintetgjørelsen. Faktisk var der ingen grunn til å tvile på operasjonenes heldige resultat med unntagelse av det ene moment: den ukjente faktor i Auchinleks regning var nettopp general Rommel, og atter begynte den engelske øverstbefalende akkurat som sin forgjenger Sir Archibald Wavell med en avgjørende feil. Han undervurderte sin motstander.

Den 18. november brakte ingen vesentlig berøring med fienden. De engelske panserbrigaders oppmarsj foregikk uforstyrret. De nådde fram til området vestfor Sidi Omar og holdt rast natten over i ørkenen. Ved El Gobi overrasket Cunningham de tysk-italienske tropper „før de hadde fått bukser på", som Reuter triumferende meldte. Den italienske divisjon Ariete, stålsatt i kampen om Tobruk, må ta imot de første støt. Den kjemper besluttsomt og i mønstergyldig tapperhet og mister — riktignok i følge Reuter — „over hundre panservogner" om enskjønt



ROMMELS MOTSPILLERE. general Auchinlek. Cunningham og Ritchie. Auchinlek avsatte Cunningham fra hans stilling midt under slaget og erstattet ham med Ritchie. Men heller ikke han hadde lykken med seg

Ariete i denne stilling aldeles ikke forføyde over hundre panservogner. Om kvelden er El Gobi og Sidi Rezegh på engelske hender, to stenhauger som er av betydning bare fordi deres navn er innført på kartet. Neste dag, den 20. november, innledes der ved Capuzzo „en innkretsning av mindre format" men samtidig støter for første gang tyske panservogner fram fra nordøst mot englendernes flanke, de blir imidlertid avvist. Om ettermiddagen blir et nytt tysk angrep „under svære tap slått tilbake mot øst", hvorunder englenderne riktignok blir nokså ribbet. Den engelske ledelse er av den mening at de denne dag har splittet fienden. „Britene er nå i kamp med de tyske panserdivisjoner, som virkelig må være heldige hvis det skal lykkes dem å bryte igjennom. Aksemaktenes tap er tre ganger så store som englendernes." Halvparten av de tyske panservogner blir meldt å være ødelagt og 40 000 mann av det tyske Afrikakorps å være innesluttet. I de to følgende dager fortsetter englenderne med å „ødelegge de fiendtlige panservogner" som jo allerede var tilintetgjort, hvorunder „Rommel gjør de største anstrengelser for å befri de innesluttede avdelinger. Byttet er ikke farlig lengre, for det sitter fast i nettet." General Sir Hubert Gough mener at „ordet seier er fullt ut berettiget". Det er riktignok for tidlig å telle byttet . . .

*

Morgenmeldingene er løpt inn. Det ser fint ut. Angrepet er avverget. Rundt om i ørkenen slår røksøylene fra brennende engelske panservogner opp.

Generalen kommer ut av teltet. Her foran i sanden har han nylig funnet noen lerskår — vitner om en gammel romersk bebyggelse. Nå griper han en spade og graver, kaster i hurtige, kraftige spadetak den fine sand over skulderen og støter endelig på motstand. Han bøyer seg og roter fram et lerkrus. Det er primitivt forarbeidet. Men det er vakkert i sin enkle, slanke form, og det gjør ingenting at et stykke er brutt av på siden.

Rommel kjemper med floretten

Nu ja, det er vel litt for tidlig å triumfere. For Rommel er ikke innesluttet. Han har tvertimot forstått å trekke seg vekk fra fienden og var nå bestemt på ikke å handle slik som hans motstandere mente, nemlig å løsrive seg fra fienden og bringe sine tropper i sikkerhet i utkanten av Dsjebel el Achdar og der å gruppere på nytt til forsvar. Rommel er alltid i offensiv. Og derfor begynte han alltid straks kamp, hvor det gas anledning til å angripe fiendens svake punkter.

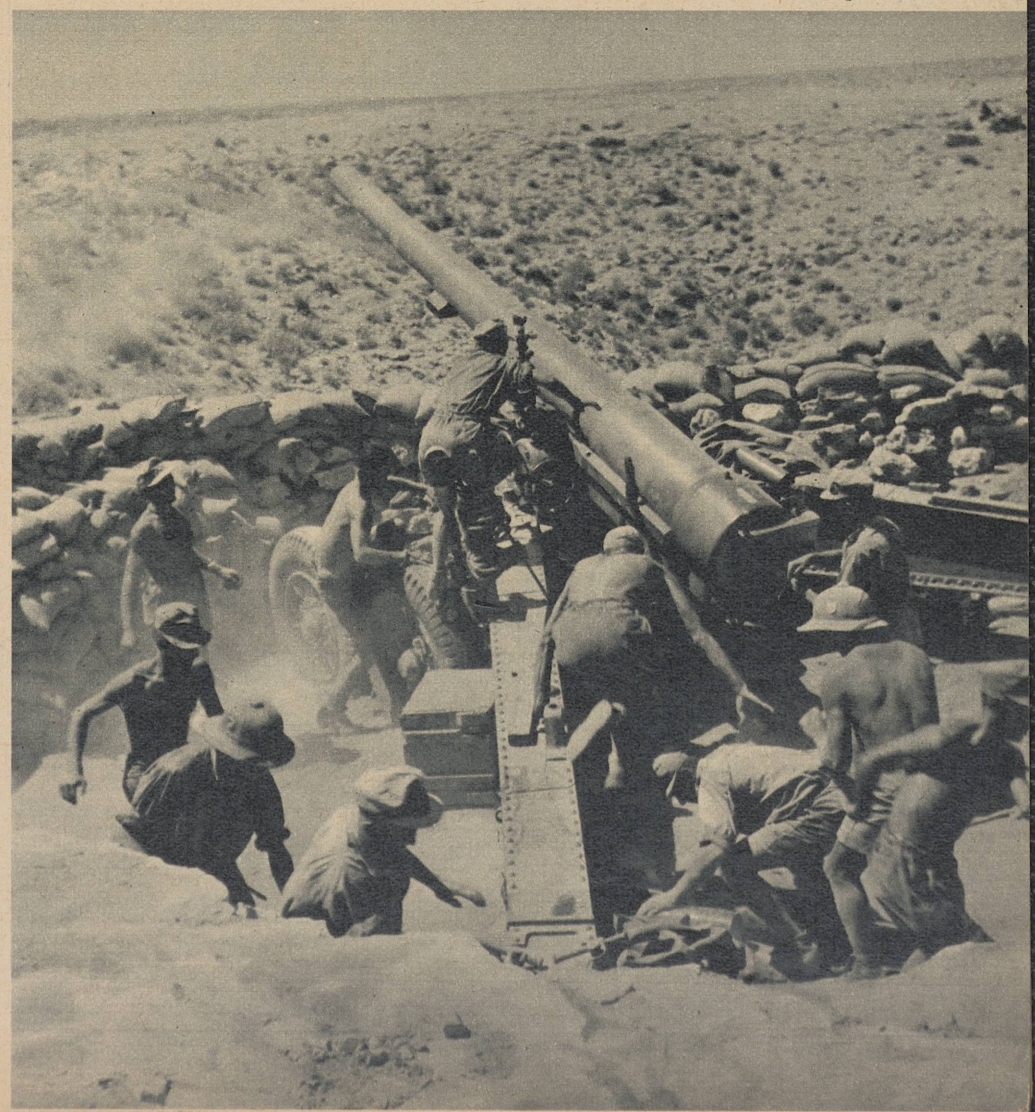
Det var ingen tvil om at englenderen med sin overlegenhet på materiell og tropper ikke kunde tilintetgjøres, ja ikke engang slåes. Men også de små tap kan bli følelige, når de gjentas i stadig veksel, ja, de kan til og med virke lammende på en motstander, som i full overbevisning om sin seier slår ut i det tomme rom med sin offensiv. Hertil kom at Halfayapasset nå igjen også holdt stand. Ingenting kunde rokke de avskårne tyske og italienske troppers jernhårde kampbesluttsomhet på deres tapte post. Angrep etter angrep ble slått tilbake, og Auchinlek måtte trekke alle sine forsterkninger gjennom ørkenen i et møysommelig, vidstrakt trekk. Så begynte Rommel sine operasjoner i rommet syd for linjen Tobruk—Sollum. Han stilte ikke opp til kamp, men angrep snart her, snart der og ga med lynsnare framstøt fienden stadig nye, følelige sår. Disse enkeltfektninger var begunstigt av vedvarende sandstormer, som førte til at englenderne ikke før på ganske kort avstand fikk øye på tyskernes framrullende panservogner. Vedholdende regnvær gjorde det dessuten vanskelig å føre forsterkninger etter. Ganske visst var stillingen for aksetroppene utsiktsløs, forsåvidt som den engelske bølge ikke kunde oppholdes. Men det lyktes Rommels besluttsomme angrep ikke bare å tilintetgjøre over 800 fiendtlige panservogner allerede i de første dager. Det lyktes nemlig ennvidere for ham — innesluttet av motstanderen — å avskjære og tilintetgjøre en nyseelandsk divisjon i påsyn av den engelske offensivarmé.

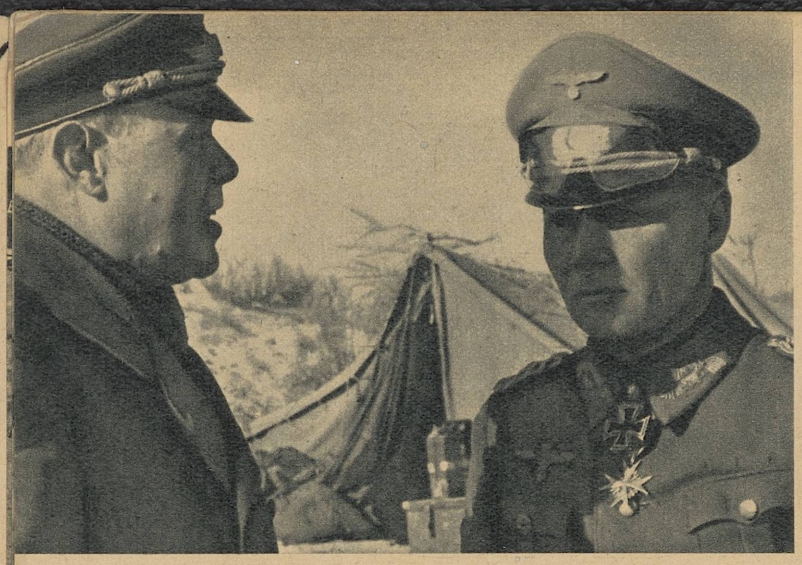
Den engelske seierstro holdt ganske visst i begynnelsen. Først den 24. november hører empiret til sin store forferdelse en første alarmerende melding. „Materialforbruket er betraktelig. De avgjørende kamphandlinger har ennå ikke funnet sted." Igjen blir Sidi Rezegh nevnt

Scene fra slaget om Libya



GENERALEN UNDERSØKTE EN EROBRET PANSERVOGN. Erwin Rommel er født 1891 i Heidenheim. Hans løytnantspatent daterer seg fra 1910. I dag er han generaloberst og dekorert med Pour le mérite og ridderkorset med ekeløv og sverd. Et tidsrom av 30 år som soldat ligger i mellom. I felttoget mot Frankrike førte han sin „spøkelsesdivisjon" helt til Kanalkysten (se „Signal" 11 1941). Afrika har gjort ham berømt over hele verden. Selv Churchill måtte kalle ham „en stor general"





Rådslagning i ørkenen. Generalfeltmarsjal Kesselring med generaloberst Rommel

PK.-Foto: Krigskorrespondent Valtingoier

som kampskueplass, og det erklæres at de britiske panserforband nå vil bli hurtig reorganisert for å oppta kampen igjen der. I sannhet hadde Rommels uopphørlige slag rokket Cunninghams panserforband hardt og koster dem mange ofre, som ikke lenger syntes å være utholdelige. Cunningham var fast besluttet på å gå tilbake og ble derfor på slagmarken fjernet fra sin stilling av general Auchinlek og erstattet med general Ritchie. Det er den 26. november. Ritchie sender infanteriet fram, og det lykkes ham virkelig nå å sprenge ringen om Tobruk og få i stand forbindelse med australierne, som har vært innesluttet i mer enn 6 måneder.

*

Svart og taus ligger natten over Ras el Medauuar. Vi har viklet oss inn i frakker og tepper — det er igjen bitende kaldt. Vaktpostene står ubevegelige ved siden av sine våpen. De stirrer med verkende øyne over mot tommien. Da hører vi skritt bak oss, tre menn dukker opp og springer ned i vår feltstilling. Vår kaptein er med. Vi kjenner igjen hans slanke skikkelse.

En mann taler: „Anlegget her er i orden, men vi må ha ennu en antitankkanon hit. Dessuten må anleggene utvides. De må i nødsfall kunne kjempe bakover."

Mennene forsvinner i mørket. Et eller annet sted gjalder skrittene over karsten. „Hvem var det?" spør en mann. „Vet ikke!" svarer en annen. „Gammer'n, mann, — Rommel!" sier en tredje.

Ut fra englendernes bunker svever nå en lyskule høyt oppe, og fra Tobruk braker det dumpt.

Vendepunktet —

Er Rommel nå avskåret? Er tilbaketoget sperret? General Rommel dikterer i dette øyeblikk på nytt fienden sin vilje. Dypt inne i den egyptiske ørken dukker det en morgen opp støvskyen av en panserkolonne. Ennå før man har funnet ut, hva der egentlig skjer her, styrter tyske panservogner seg over britenes forsterkningslinjer; de ødelegger hva de finner, tilintetgjør det som stiller seg i veien for dem, og er som et spøkelse igjen forsvunnet i Ghiblis rødlige „forheng". Den 30. november bryter plutselig de „døde" tyske panservogner og den ødelagte divisjon Ariete inn over fienden. Ved Sidi Rezegh følger angrepet av Afrikakorpsets uventet sammentrukne styrker; for disse lykkes det å avskjære en nyseelandsk divisjon, å omringe den og splitte den helt. Nord for linjen Sidi Omar—El Gobi avgjøres kampen. Ritchie går tilbake mot den. Og nå kommer en ny overraskelse. Rommel — seierherren fra slagmarken ved Rezegh — rykker ikke etter, men han viker unna, fordi det også i framtiden må forhindres en avgjørelse likeoverfor den overlegne fiende. Vel må Bardia og Halfayapasset oppgis og overlates til sin skjebne, men massen av det Tyske Afrikakorps blir ført uhindret forbi Tobruk, og kan sågar ta med sine 9000 fanger, som seieren ved Sidi Rezegh innbrakte. I Dsjebel el Achdar ble den nye forsvarslinje innrettet.

Da general Ritchie endelig rykker fram nordover i de første desemberdager for å angripe fienden i den gamle firkant Sidi Omar — Gobi — Rezegh — Gambut, var aksetroppene forsvunnet. Inntil den 23. desember sloss de tyske arriéregarder ved Dsjebel el Achdar. I slutten av desember kom det til det første møte med fienden ved Agedabia, det gamle kampsted fra 2. april. Ganske visst syntes den britiske ledelse å miskjenne stillingen fullstendig og var ennå stadig sikker på å ha seieren i hendene. Ennå den 13. desember var „to italienske divisjoner blitt omringet", som den 15. desember „igjen forente seg med den tysk-italienske hovedstyrke", men allerede en dag senere truet Ritchies omringningsbevegelse med å „avskjære hele Rommels armé", og den 17. „blir fronten brutt igjennom overalt, fienden utrettelig forfulgt" ... Den 26. desember kan endelig Reuter berette at „restene av det Tyske Afrikakorps og det italienske infanteri strømmer tilbake langs Syrte på veien mot Tripolis. Hovedmålet, ødeleggelsen av de fiendtlige stridskrefter, er opnådd. Det gis bare ennå en håndfull tyske panservogner, som forsøker å unnkomme mot Tripolis."

Hva er skjedd? Ikke noe annet enn at englenderne, som rykket fram gjennom Cyrenaika, daglig måtte verge seg i nye fektninger med de tyske arrièregarder. Nå plutselig, ved Agedabia støter Ritchie på „de tilbakestrømmende overvunne aksetropper", så at Churchill den 30. desember kunde erklære for det kanadiske parlament: „mens jeg retter disse ord til Dem, blir det utkjempet et viktig slag ved Agedabia. Jeg har godt håp." 24 timer senere hadde Ritchie igjen ofret 120 panservogner.

Det vil for alle tider bli underet i dette slag at Rommel ikke bare forpurret målet for „den britiske og Empireoffensiven", men at han dessuten bevarte sine troppers fulle kampkraft. Snart skulde nemlig lønnen tilfalle ham, det skulde vise seg at den tunge beslutning, som seierherre å befale retretten, den bitre beslutning om å ofre kameratene i Bardia og ved Halfayapasset, skulde bære frukter. Først i annen halvdel av januar, etter Halfayaforsvarernes kapitulasjon, som på grunn av vannmangel var blitt tvunget i kne, ble det mulig for Ritchie endelig å føre sine forsterkninger uhindret etter langsmed kysten. Ca. 1000 kilometer var hans forbindelse med forsterkningene blitt forblenget. Og Rommels forsterkningslinjer var blitt forkortet med den samme avstand. Nå kom også det tyske luftvåpen til under feltmarsjal Kesselring, og slo i fremragende samarbeid med ekspedisjonskorpset, den britiske luftoverlegenhet, mens aksens sjøstridskrefter, som hadde stått i en uopphørlig, oppofrende innsats et helt år, sikret forsterkningene.

Igjen nøler den engelske ledelse — nøyaktig som for et år siden — istedenfor som hele verden ventet, å rykke etter den nå jo beseirede fiende, uten opphør til Tripolis. Da brøt Rommel fullstendig overraskende inn i Agedabia den 21. januar om morgenen. Etter en kort og hard kamp flyktet englenderne, og den 26. januar, fem dager senere, må det britiske hovedkvarter plutselig melde om „fortsettelsen av kampene i det store område rundt Cyrenaika". Ved Andelat og Msus ble de på ny slått, 280 panservogner tilintetgjort eller tatt som bytte, 127 kanoner og bortimot 600 lastebiler tatt. Men den britiske front er rokket ved dette overraskende slag, aksens panservognstyrker er støtt dypt inn i motstanderens rygg.

Hvordan er denne forandring mulig? Har Churchill ikke den 18. november i Underhuset bebudet den „tett forestående fullstendige tilintetgjørelse av general Rommels stridskrefter" og kjennetegnet det som det eneste operative mål? Og nå, den 27. januar taler han i Underhuset plutselig om en „besynderlig og mørk ørkenkamp", hvor England har mistet 18 000 mann og hvor man „ikke hadde mer enn 45 000 mann i innsats", 45 000 mann som resultatet av fem lange måneders forberedelse, som skulde innlede en Empireoffensiv og ende med et Waterloo? Ingen forklaringer. Churchill nøyer seg med den lakoniske og litt bedrøvelige fastslåelse: „Jeg kan ikke si, hvordan stillingen er i Cyrenaika i dette øyeblikk. Vi har en meget tapper og dyktig mostander foran oss, og jeg kan vel også si — en stor general!"

Ja, han er virkelig en stor general; for den samme dag som Churchill forgjeves leter etter unnskyldende og forklarende ord i Underhuset, blir det i engelsk kringkasting talt om et panserslag syd for Barce, og det er nordøst for Bengasi. Den 30. er Bengasi, den 3. februar Derna igjen fast i Rommels hånd, og der i Cyrenaikas hovedstad har han samtidig vunnet et annet slag: han har tatt som bytte hele den britiske forsterkning, over 1300 kjøretøyer i det hele, brennstoff og levnetsmiddeldepots, deriblant englendernes våpen og apparater, som nettopp er losset møysommelig med lektere. Den tyske stilling blir nå skjøvet fram helt til El Gazula, og derved lykkes et nytt, betydelig slag: Afrikakorpset har på sin retrett måttet la tilbake sin leir, som var gjort ferdig for kampen om Tobruk. Rommel bringer den igjen i deres hånd, og også dette forekommer som et vunnet slag i et land, hvor de lange forsterkningslinjer betyr det vanskeligste problem i krigen.

Kampen på slagmarken i Nordafrika er ennå i dag ikke avsluttet, men generaloberst Rommel har flere ganger bevist at ikke mengden av tropper, men deres kampmoral og deres ledelse gir utslaget. Aksens soldat oppnådde seieren takket være sin fremragende utdannelse, som setter ham i stand til å beherske sine våpen helt suverént. Med ham som instrument slo imidlertid ikke Rommel Auchinlek, Cunningham eller Ritchie, men han traff empirets verdensmakt, — han, en tysk general, henvist bare til seg selv, uten erfaring og uten tradisjon i kampen i ørkenen.



PK.-Fotos: Krigskorrespondentene Kenneweg, Luce

Slik endte englendernes store angrep i Libya

→

Tilbake fra fiendetokt

PK.-Krigskorrespondent Oppitz





Kystvakt ved Kanalen

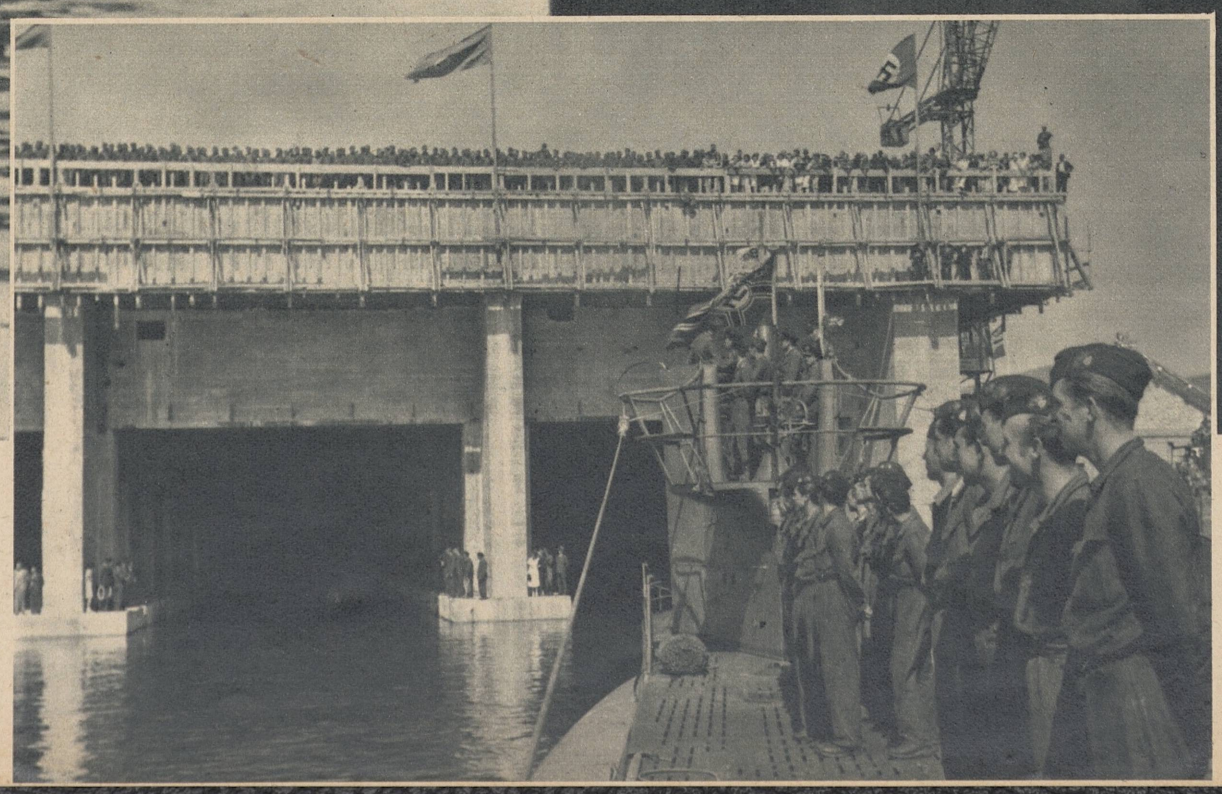
Fra
den nye
VESTVOLL
på
fronten ved
Atlanter-
havskysten



En port
lukkes opp ...

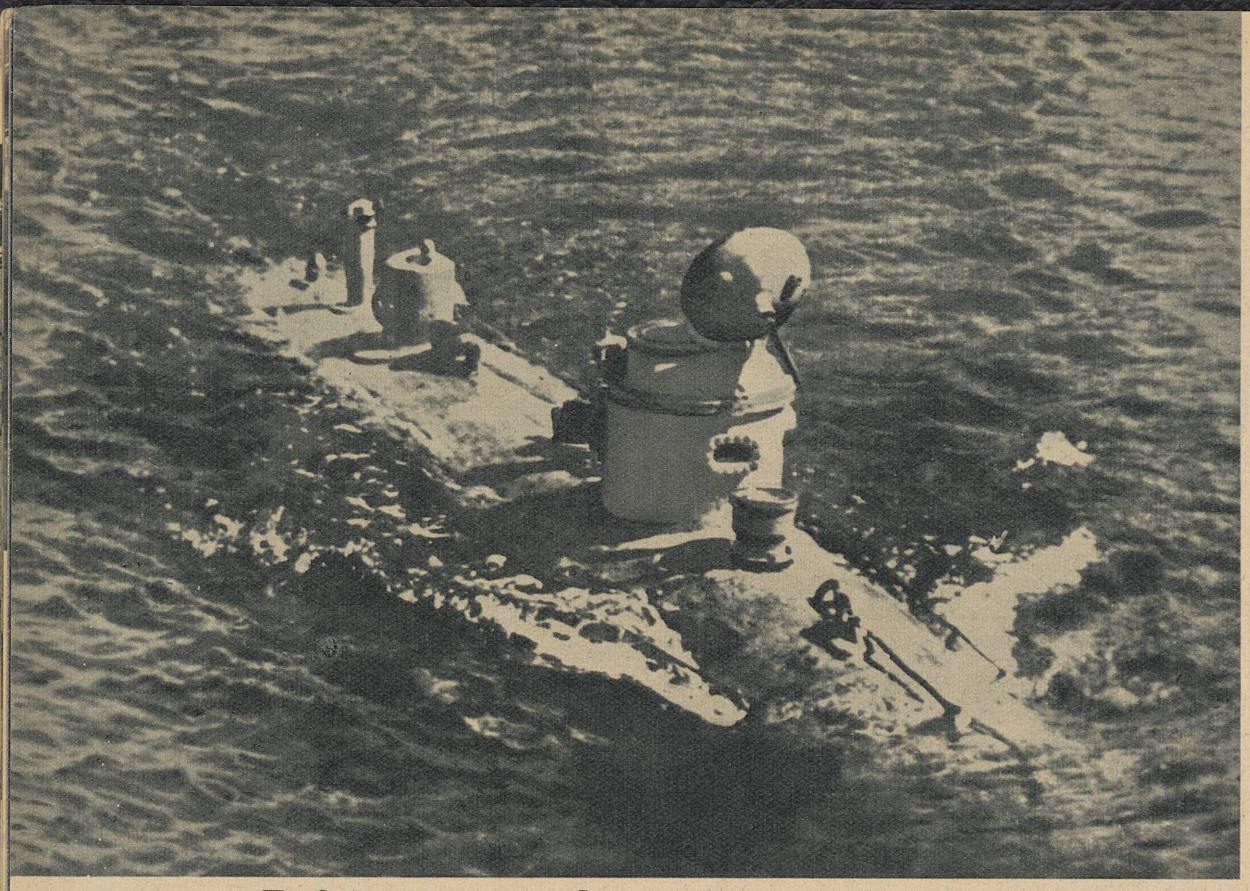
. . . en u-båt går inn i en bunker

„Signal" bringer for første gang bilder fra Vestvoll nummer to, den voll ved Atlanterhavsfronten som „Organisation Todt" har bygget. Den første Vestvoll beskyttet Tyskland mot et angrep til lands; den var 600 kilometer lang; den tjente som utgangsbasis for felttoget i vest. Den annen Vestvoll beskytter Europa mot eventuelle angrep fra sjøsiden, den er over 3000 kilometer lang; den



tjener som utgangsbasis for slaget på Atlanterhavet. Den omfatter tallrike nye slags støttepunkter for krigsmarinen, u-båtbunkere, som „Signal" gjengir bilder av, giganter av stål og betong. Frivillig arbeidshjelp fra 12 europeiske nasjoner har vært med på å reise disse byggverk, som hører til det 20. århundres forsvarsborger. — Fienden har aldri våget å sette den første Vestvoll på prøve, nu kan han jo forsøke sin lykke på Vestvoll nummer to . . .

Fotos: OT.-krigskorrespondentene Weinbach (2), Lohse (1)



Et fabeldyr fra denne krigen

Det nye japanske våpens innsats har vakt den allerstørste oppsikt over hele verden. „Signal" bringer nu de første autentiske fotos fra Japan og viser en tomanns-ubåt før den dukker. Foto: Japan-Foto: Library

Lett bytte





ABANDONED BOMBS.—In their hasty retreat from Cyrenaica the Axis forces left large stores of munitions behind them. The picture shows German bombs of heavy calibre abandoned at Derna aerodrome.

„Times" av 12. januar 1942 skriver om bildet til venstre: Aksemaktene lot tyske bomber av tung kaliber bli tilbake på flyplassen i Derna. De „tunge bomber" av samme kaliber blir av en arbeiderske ved fabrikasjonsstedet i Tyskland løftet opp for „Signal"'s fotograf: det var lette kompletteringstanks av lettmetall for bensin, slik som de anvendes i det tyske luftvåpen!

Suomis høyeste orden



GENERAL V. P. NENONEN, inspektør for artilleriet og medlem av det finske forsvarsråd, bærer likesom følgende ledende finske soldater Finnlands høyeste krigsorden-Mannerheimkorset



GENERALMAJORA. E. MARTOLA, der har utmerket seg særlig som stabssjef for de finske hjemmetropper



GENERALMAJORA. L. BLICK, oppnådde gode resultater ved kampene på det Karelske Neset



GENERALMAJORE. R. LAGUS, førte sine forband ved de vellykte gjennembruddskamper ved Ladogasjøen, ved Svir, Petroskoi og Onegasjøen



GENERALMAJORA. O. PAJARI, utmerket seg ved kampene på det Karelske Neset ved personlig mot og vel gjennomført troppeføring.



GENERAL A. ERIK HEINRICHS, har innlagt seg særlige fortjenester i 1939/1940 som sjef for krigsakademiet og som generalstabssjef

SOM TYVER OM NATTEN

overfalt engelske sjø-stridskrefter et av-sidesliggende fiskevær på den norske kyst. K o r t e t t e r . . .

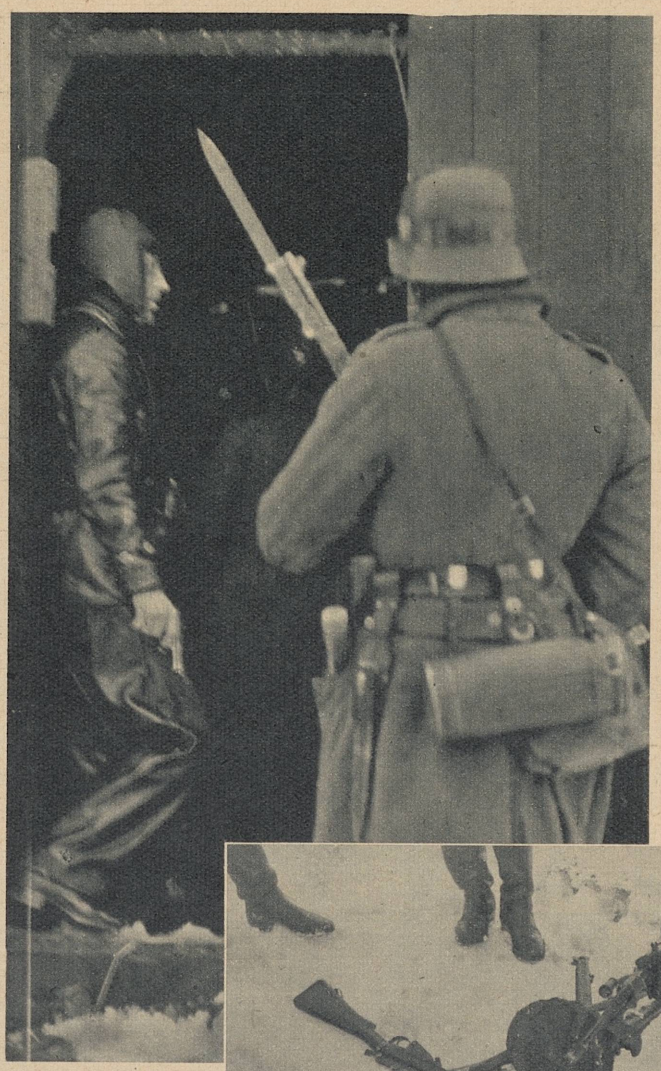


. . . setter et tysk kystvakt-skip ved hjelp av en gummi-båt en infanteristøttropp . . .

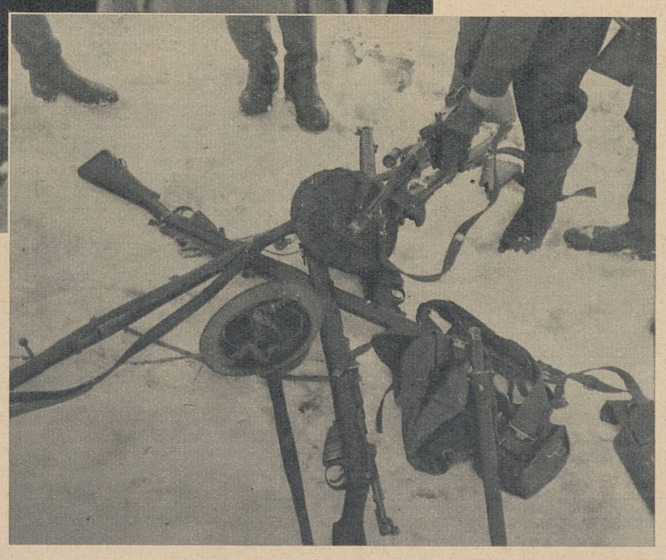
SOM TYVER OM NATTEN



. . . i land — og så trenger soldatene over de bratte, iskledde klipper fram til de overfalte beboelseshus



←
Hytte etter hytte i det lille fiskevær blir omhyggelig undersøkt — men tommiene er allerede stukket av. Bare . . .



→
. . . våpnene, stålhjelmene og brødposene til to såre de forråder at flukten var foregått i all hast. Det hele var bare et „dumdristig foretagende" for de engelske radiolyttere!

PK.-Fotos:
krigskorrespondent
Adler

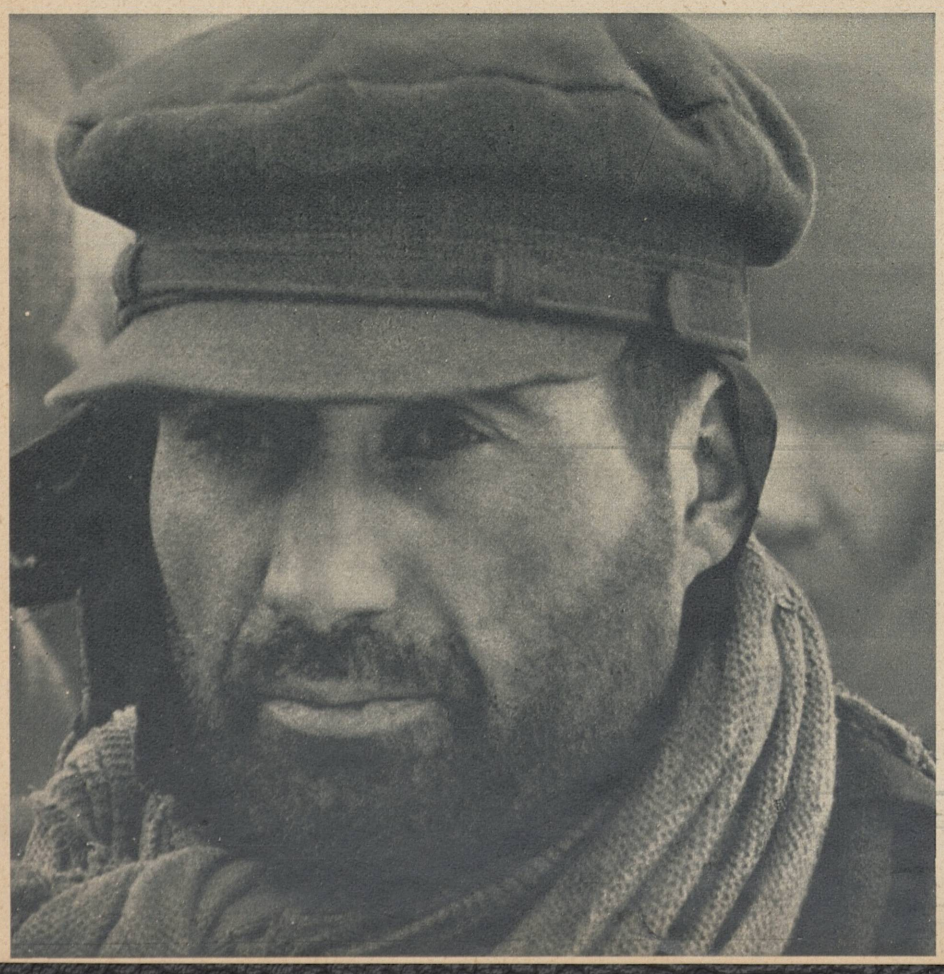


DE OFRER



HEKATOMBER

Kilometervis er terrenget foran de tyske stillinger ved den midtre del av østfronten oversådd med falne bolsjeviker og strømmen av fanger tar ingen ende. Nedenfor: Tre av hundre fanger: en kirgiser, en jødisk kommissær, en bonde . . .







I dagevis var disse sovjetsoldater uten forpleining — nu i deres fangenskaps første time styrter de seg over en tilfrossen bekk, slår hull i isen og drikker, drikker . . .

Deres overmenn stormer allerede på sine rullende panservogner videre fram mot de bolsjevikiske stillinger. PK-fotos: Krigskorrespondentene Koch-Her, Hackl



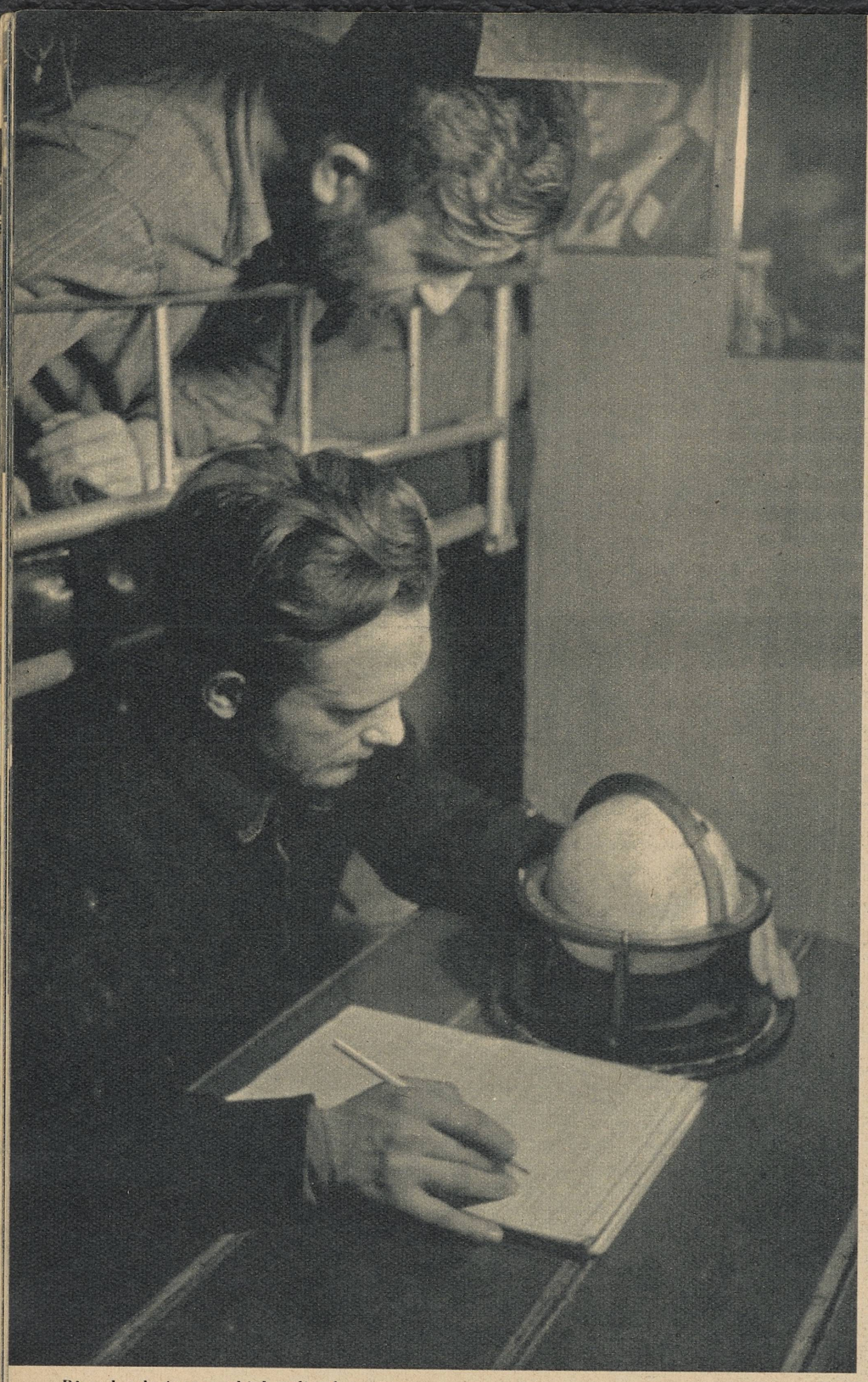

No 4711.
EAU DE COLOGNE
No 4711.
"GLOCKENGASSE No 4711"
Gjennem kvalitet
et verdensmerke

Også ulven kan være from som et lam

„Signal" viser mannskapet på en tysk ubåt ute på det uendelige Atlanterhav

„Havdypets riddere" har en amerikansk romanforfatter kalt de tyske ubåtmenn fra forrige verdenskrig. Nu ligger ridderne igjen utenfor New York — de er forblitt de samme — men de blir ikke betenkt med så smigrende navn. Denne gang sammenligner man dem med rovlystne dyr, og „sjøulver" er til og med et meget vennlig navn. Nu vel, også ulven kan være from som et lam. Blant de tyske ubåtmenn er lammets ordspråkmessige dyd — tålmodigheten — sågar mest utpreget, ellers kunde ikke så mange menn bo fredelig sammen i et så lite skipsrom og rolig vente på de øyeblikk, da de kan forvandle seg til „ville dyr", for så igjen å falle tilbake til lammets vennlige tålmodighet, inntil de har funnet sitt neste offer.

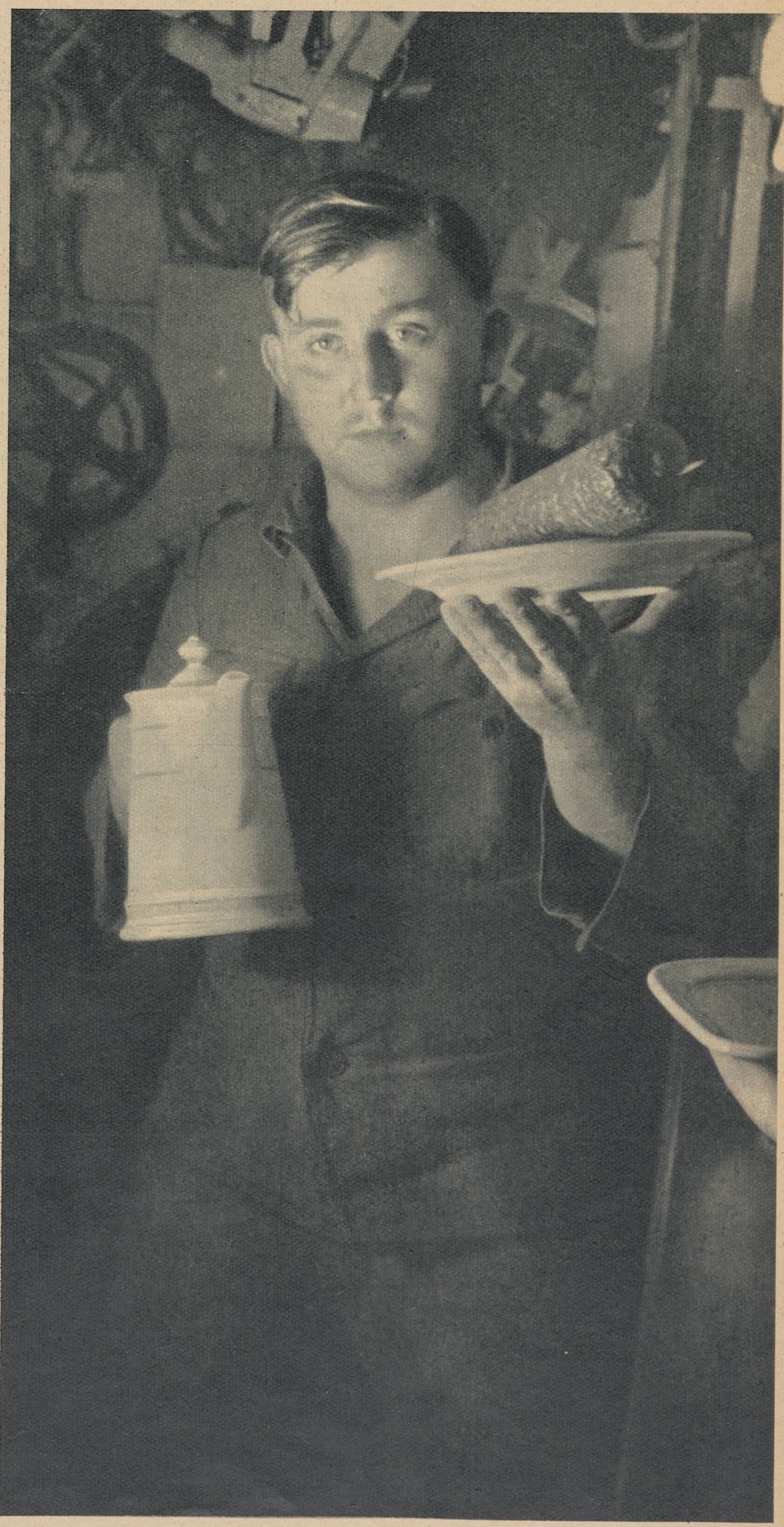
PK.-fotos: krigskorrespondent-Sprang



Båten har begitt seg ned i det rolige dyp — bort fra stormene oppe på Atlanterhavet. Det er natt. Førstestyrmannen sitter foran „sin" himmelglobus og beregner de gunstigste stjerner for å fastslå hvor skipet befinner sig

Det blir tiktignok bare spilt om farvete stener, men i ensomheten på det store tokt har de sin verd i spillernes fantasi. Hvor godt disse „fredelige lam" kjenner hverandre, fremgår av den undertrykte mistro mot kortgiveren



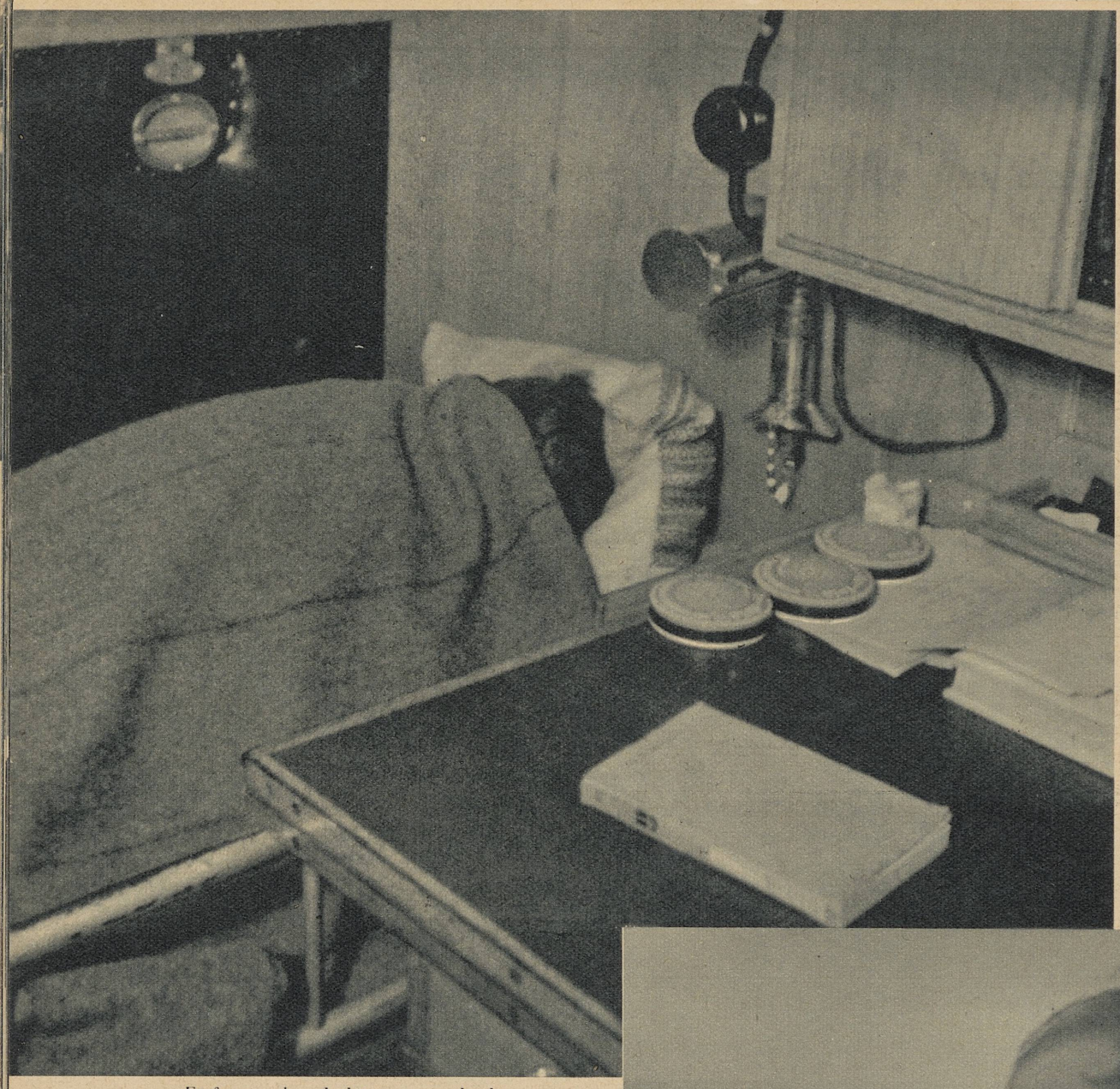


„Smutje", ubåtskokken, er en hemmelighetsfull kunstner, som kan koke kaffe, te, buljong og middagsmat på samme tid i to kasseroller. Hans dyktighet til å skjule provianten på steder, hvor selv et kjennerblikk ikke vil kunne oppdage den, er likeså stor som hans kunst — alltid å få budsjettet og seg selv til å balansere.

→



Forunderlig å tenke på: under dette kartbordet. ubåtens bunn, vrimler de levende vesener, som man kaller «havdypets undere». Om de gjør seg noen tanker om hva som vel foregår inne i dette uhyret, som så dristig har trengt seg ned i deres midte?



Et foto av den absolutte ro, som hersker i en ubåt, når „gammer'n" endelig en gang legger seg til å sove. Mennene holder pusten, og bare dieselmotorene summer vuggesangen



„Hannes, vår yngstemann," skriver „Signal"s korrespondent til dette foto, „har på frivakten skåret ut en modell av blankt metall av ubåten vår for sine søsken derhjemme. Nu polerer han den så den skinner"



Ofte spiser ubåtmannen stående. Og det har den fordel at når mannen står, holder han balansen bedre



Høyt oppe over båten og besetningen troner „gammer'n", kommandanten. I time-og dagevis sitter han slik, innhyllet i saueskinnspelsen sin, og avsøker horisonten etter bytte



Hvordan smaker kalifornisk olivenolje ?

Mannskapet fra en tysk flåteenhet tok en amerikansk fraktdamper som prise i Atlanterhavet; før den ble senket „overtok" de alle slags verdifulle saker med gummibåter, og kan nu besvare spørsmålet helt pålitelig

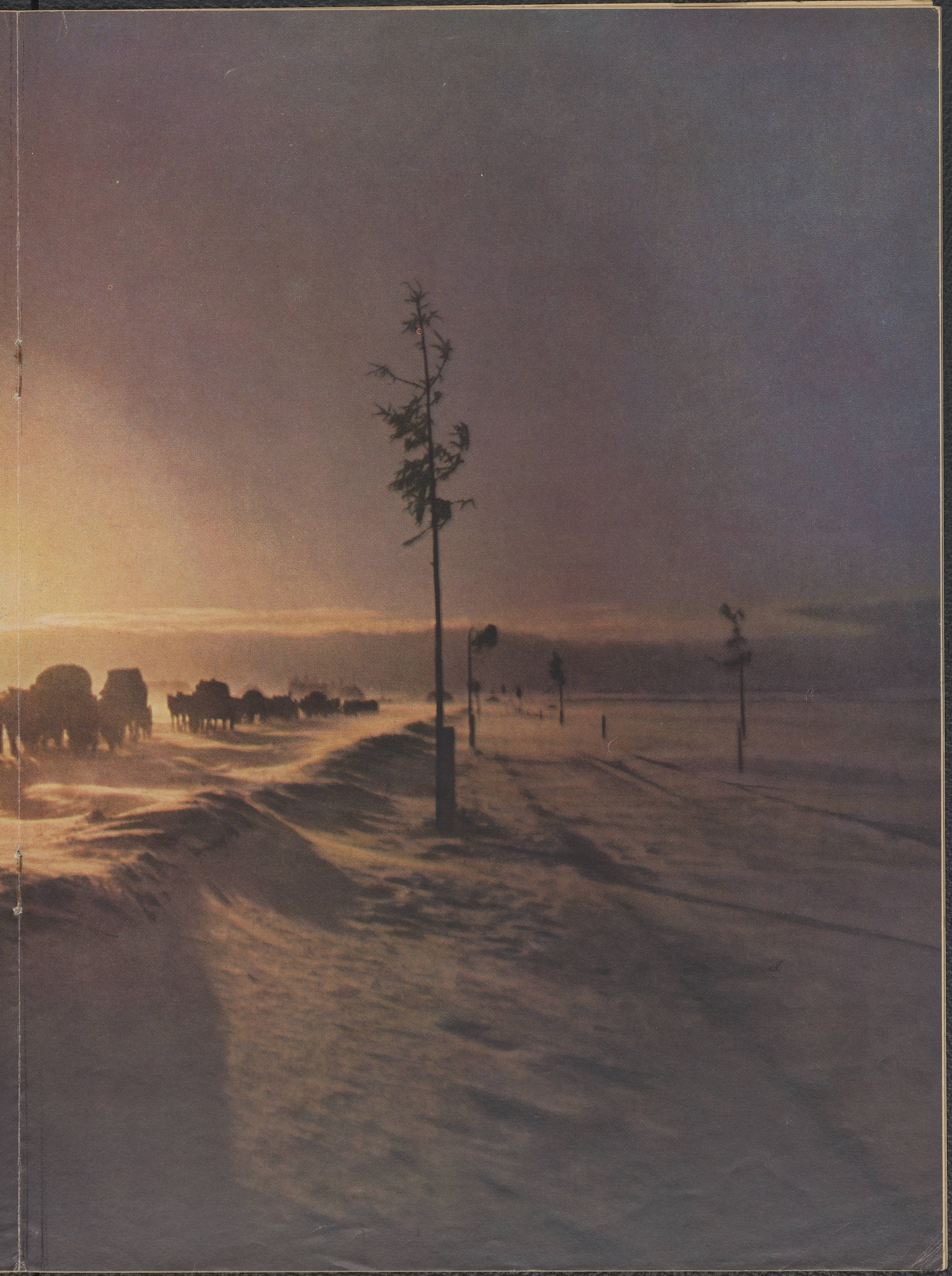
Foto: Lt. MA Brennecke

Aften tett bak fronten i øst

En forsterkningskolonne på marsj frem til forreste linje PK.-foto: Krigskorrespondent Dietrich

→







Münchhausens reise i verdensrommet

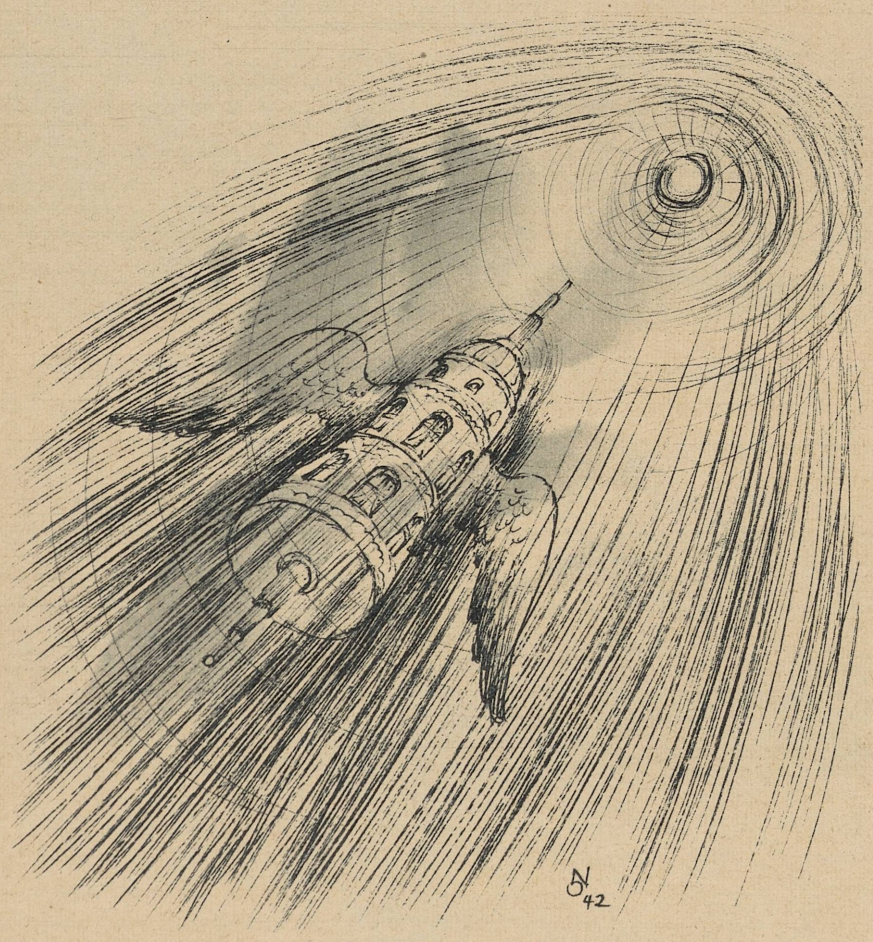
Münchhausen, Karl Friedrich Hieronymus, friherre, typen på en skrytende historieforteller. Født 1720 på slottet Bodenwerder (ved Hannover), død 1797 samme sted. Størsteparten av disse historier, kalt Münchhausiader, er gamle skrøner. Gjennom G. A. Bürgers „Friherre von Münchhausens underbare reiser til vanns og til lands, samt felttog og lystige eventyr" (1786), og den forøkede utgave og engelske oversettelse „Baron M.s Narrative of his Marvellous Travels & Campaigns in Russia" (1785) ved professor R. E. Raspe, Kassel, ble Münchhausen verdensberømt

Tegninger
Oskar Nerlinger



Husherren, grev Scharfeneck, reiste seg og ga politipresidenten et hemmelig vink; denne trykket på en knapp, og satte dermed i gang den parlograf som var skjult i bordet.

„Det synes å være et selsomt treff", begynte grev Scharfeneck, „at vår hedersgjest, baron von Münchhausen, er den eneste overlevende av de fire djerve menn som for 150 år siden våget å begi seg ut på den første og hittil eneste reise gjennom verdensrommet. Jeg ser deri en skjebnens tilskikkelse. Hverken de to teknikere som styrte universumskipet sikkert gjennom alle farer, eller vitenskapsmannen som hadde å betjene de ømfintlige apparater, der til syvende og sist allikevel ble ødelagt, er blitt igjen som vitner om denne enestående prestasjon; men bare verdensmannen, kunstneren, som ikke av noen som helst faglig interesse ble drevet inn i dette uhyrlige vågestykke, men som snarere stillet seg til rådighet ut fra en globetrotters syn på saken. Mine damer og herrer, la oss deri se et tegn fra den himmel, som vår venn nettopp er vendt tilbake fra, og som han her i aften vil være så elskverdig å fortelle oss om."



Baron von Münchhausen som alles blikk nu heftet seg på, tendte omstendelig pipen sin, og efterat han hadde tatt ennå en slurk av det vinglass som sto foran ham, begynte han, under det lille utsøkte selskaps åndeløse spenning, å fortelle følgende :

„Starten til reisen gjennom verdensrommet i året 1796 gikk helt glatt. Skipets avgang og dets efter hvert økende hastighet foregikk helt efter den opstukne ruteplan. Mens de to teknikere bare interesserte seg for fartøyets gang, og vitenskapsmannen ikke vendte sine øyne fra apparatene, hadde jeg som så å si eneste passasjer, ingen plikter å vareta. Jeg vendte derfor min oppmerksomhet mot jorden, som vi nå langsomt fjernet oss fra, og det jeg så, var rigtignok av den art at jeg under hele reisen ikke kunde få meg til å interessere meg for noe annet. I universumskipet var der anbrakt to hovedteleskoper, det ene rettet bakover, altså mot jorden, det annet forover. Så snart man hadde forlatt den jordiske atmosfære, så man her bare et svart mørke, kun av og til opplyst av den blendende stråle fra en eller annen stjerne. Vi sørget imidlertid for at denne snart forsvant fra teleskopet igjen, for vi hadde absolutt ikke til hensikt å komme inn i dette eller hint himmellegemes tiltrekningsområde, men hadde foresatt oss å slippe unna jorden med en fast kurs, og så ufravikelig holde fast på denne. Dette er da også lykkes oss."

Baronen gjorde en pause, nøt et øyeblikk sine tilhøreres spenning, tok et par drag av pipen og grep så efter glasset sitt.

„Men hvorledes kunde De da lande her igjen?" våget grev Scharfeneck å bemerke. „De er av den mening at De har fløyet en stund rett framover, så har De dreid Dem 180 grader og fløiet i rett linie tilbake igjen?"

Baronen rystet energisk på hodet.

„Jeg må nok be Dem å tro meg på hva jeg sier." Et overlegent smil fløy over ansiktet hans. „Jo, jeg gjentar det, vi har fløyet i én og samme retning under hele reisen. Men hør nå, hva jeg så i den andre kikkerten, den som var anbrakt i hekken. Jorden ble mindre og mindre, først så den ut som et landkart, så som en stor globus, dernest som en tennisball der ble til et knappenålshode, til slutt et nesten usynlig punkt. Teleskopet var imidlertid så fortreffelig laget, at jeg med tilsvarende innstilling nøyaktig kunde se hva som foregikk her nede.

Til å begynne med hendte der ikke noe særlig. Menneskemengden vinket til oss, derpå spredte den seg. Stillasene ble revet ned. Livet nede på jorden gikk sin vanlige gang.

Efterat det var gått en tid — vi hadde intet begrep om tid, vi levde utenfor tiden, bare våre egne klokker bibeholdt den jordiske tidsregning — altså efter en tids forløp iakttok vi en ganske selsom forandring med jorden, den gikk langsommere, menneskene beveget seg langsommere! Først kunde man nesten ikke merke det, men litt efter hvert ble det klart: Jordkulen dreiet seg langsommere, menneskene beveget seg langsommere! Jeg ble forskrekket, og tenkte på de uhyre katastrofer som måtte inntre når jordens bevegelse forandret seg så sterkt. Men vitenskapsmannen ga meg forklaring på foreteelsen. Den var begrunnet i at vårt skips hastighet efter hvert nærmet seg lysstrålens. Lysstrålen var jo den eneste forbindelse mellom oss og jorden, og bare gjennom den kunde vi i det hele tatt motta noen underretning der nede fra. Vi var bare i stand til å oppfatte det som de lysstrålene inneholdt som hvert øyeblikk nådde fram til oss.

Forestill Dem en lysstråle, som går ut fra jorden. Spissen på den beveger seg med en bestemt hastighet framover, nemlig med ca. 300 000 kilometer i sekundet. Denne spiss inneholder et bilde av det som foregikk på jorden, da den forlot den. En viss tid efter kommer så denne spiss fram til vårt skip. Nu ser vi i den hva som foregikk på jorden da den startet. Tenk Dem nu en lysstråle som forlater jorden et minutt senere. Den kommer imidlertid mer enn et minutt, kanskje to minutter senere fram til oss enn den første, fordi vi i mellomtiden er fløyet et stykke videre, den annen lysstråle har således en lengere vei å tilbakelegge enn den første. Som følge derav ser det for oss ut som om det der skjer på jorden i et minutt, varer i to minutter. Har dere forstått meg alle sammen?"

Selskapet bekreftet ivrig at de fulgte med i hans fengslende beretning og ba ham bare fortsette.

„Efter at dette var blitt klart for meg", fortalte baronen videre, tilsynelatende også selv smittet av sine tilhøreres utålmodighet, „var der intet som kunde overraske meg lenger. Jordens bevegelser ble stadig langsommere. Menneskene slepte seg avsted som sniler, og det var ganske komisk å se på hvor lenge det varte før en som var falt over ende, berørte jorden. Med en gang sto alt på jorden helt stille; det var som om Torneroses hundreårige søvn hadde bredt seg utover den: den spaserende løftet foten, men satte den ikke ned igjen, fuglene sto stille i luften, intet hjul dreiet seg lenger, det var nesten uhyggelig. Nu har vi akkurat samme hastighet som lyset! tenkte jeg, og i samme øyeblikk ga også professoren oss beskjed om det.

Tornerosesøvnen varte imidlertid bare en kort stund. Så begynte livet på jorden å komme i bevegelse igjen, først langsomt og så stadig hurtigere. Men nu beveget alt sammen seg bakover. Nu fløy vi med større hastighet enn lyset og innhentet alle de stråler som allerede var i forveien for oss. Da syntes det meg som om vi nærmet oss jorden igjen — jeg mistet rent pusten — stillasene stillet seg op igjen, skipet for tilbake i sin hangar — jeg så meg selv stige ut — baklengs! Mine herrer! Alt sammen baklengs! Menneskene gikk baklengs, maten brakte de ut av munnen, regnet strømmet mot



←

En danserinne fra det japanske ballettkorps „Takarazuka"



himmelen, vannet gikk opp over fjellene — det var en sensasjonell film som ble forevist i forkjert retning. Jeg så meg selv bli mindre og mindre, nu var jeg en liten gutt, nu var jeg bare et spebarn — og nu —"

Et „Å!" fra en av damene foranledigat baronen til å holde inne og snu litt på hodet. Men han gikk straks videre og sa: „Og nu var jeg ikke til i det hele tatt — ufødt!

Vi måtte ha opnådd en ganske forferdelig hastighet, for livet på jorden utviklet seg stadig hurtigere bakover. Jeg så kriger bryte løs, som jeg kjente om bare fra historietimene, men kulene fløy inn i kanonmunningene, og de falne reiste seg fra jorden. Havarerte skip føyet seg sammen igjen og nådde sine havner baklengs. Husene ble nedrevet, hele byer forsvant. Treverket deres satte seg sammen til skoger igjen. Skogene ble i det hele tatt stadig større og der ble færre mennesker. Isbreene bredde seg ut. Vi befant oss i istiden.

Overflødig å opholde dere med detaljer", avbrøt baronen og tok en kraftig slurk av glasset. „Istider kom og gikk. Mennesket sank hen. Saurier vokste opp, urskoger av kjerringrokk blomstret opp og syknet hen. Jordens plantevekst ble tynnere og tynnere. Vulkaner slukte lavamassene i seg igjen. Jorden bevet, ble rød, gul, hvitglødende, og samtidig stadig større, flere gange så stor som dens nuværende omfang. Det ble utålelig lyst i mitt teleskop, jeg måtte lukke øinene. Til slutt avtok den hvite glød og plutselig var der intet mer."

„Ingen ting? — Å!" utbrøt den nydelige frøken Irmelin.



„Absolutt intet!" gjentok fortelleren. „Bare svarte natten. Bakover og forover og til alle sider. Vi hadde nå innhentet alt det lys som i tidens løp var utgått fra jorden. Hvor lenge vi så fløy gjennom dette tomrom, vet jeg ikke. Men med en gang lyste der oss en gnist i møte — forut! Bakut var det fremdeles mørkt Og den lille gnisten foran oss ble stadig større og lysere, det ble så lyst at jeg atter måtte lukke øinene. Så ble det gult, derpå rødt, damp og skodde veltet fram. Og så antok jorden efter hvert sin form, og det samme som jeg allerede hadde sett, gjentok seg nå for mine øine — bare med den forskjell at nå gikk det forlengs!"

Store røkskyer steg op fra baronens pipe.

„Men da har De vel allikevel vendt skipet i mørket uten å merke det", mente grev Scharfeneck.

Münchhausen vugget hodet frem og tilbake.

„Nei, vi vendte ikke! Men vi hadde riktignok ingen orienteringsmulighet mer. Det behøvde vi heller ikke, likeså lite som skipperen om natten ved overskyet himmel. Våre apparater var pålitelige. Vi hadde allerede i årevis fløyet i rett linje framover."

„Og allikevel hadde De plutselig jordkloden forut for Dem, den som De hittil hadde hatt bakut!" Dette var mer en forbauset ytring, enn et spørsmål fra vertinnen i huset.

„Ja, det stemmer nok, ærede frue. Men om vi har fløyet i en kurve — eller om verdensaltet biter seg selv i halen, det kan jo være det samme. Figurlig talt, var vi fløyet ut av den ene verdensende og inn igjen i den andre. Da lysstrålene jo brer seg til alle kanter, måtte vi, når vi innhentet dem på den ene siden, efter noen tid møte dem som jorden hadde sendt ut på den andre siden! De må også ta i betraktning at i det uendelige gjør den rette linje en bue.

I mitt teleskop foregikk nu alle hendelser på jorden med en uhyggelig hastighet, fordi vi fløy lysstrålene i møte med stor fart, således at de kom fram til oss i kortere mellomrom enn de gikk ut fra jorden.

Men efter hvert som vi kom nærmere jorden, ble farten langsommere. Vi fikk ennu en gang se vår avreise, se folk vinke til oss, og at stillasene ble revet ned. Og så skjedde der en hel del nytt, nemlig alt det som var hendt under vårt fravær. Og den dagen vi landet hadde også vårt jordiske liv funnet tilbake til den normale tidsregning."

Baronen tiet og lente seg tilbake i stolen.

Også selskapet holdt seg taust en stund. Enhver var fordypet i sine egne tanker.

Med bevegede ord takket husherren baronen for hans interessante beretning. Han håpet å kunne erfare ytterligere detaljer senere. Det fikk være nok for i dag — han kunde se på sin kjære venn, at han nu var trett, intet under, efter slik en reise!

Baronen vinket av, men syntes allikevel ikke å ha noe imot at gjestene sa adjø.

Politipresidenten var den siste som gikk. Han trykket baronens hånd og spurte: „Hva syntes De vel var det vanskeligste for Dem ved denne reisen?"

„At jeg i min beretning måtte holde meg til sannheten", svarte baron von Münchhausen og dro et dypt sukk.

Felix Viergutz



RIKETS OG BEVEGELSENS STIPENDIATER: Deltagere i Langemarck-kurset 1942 i en forelesnings-sal på universitetet i Rostock

Langemarck-studium:

EN SELGER BLIR FILOLOG



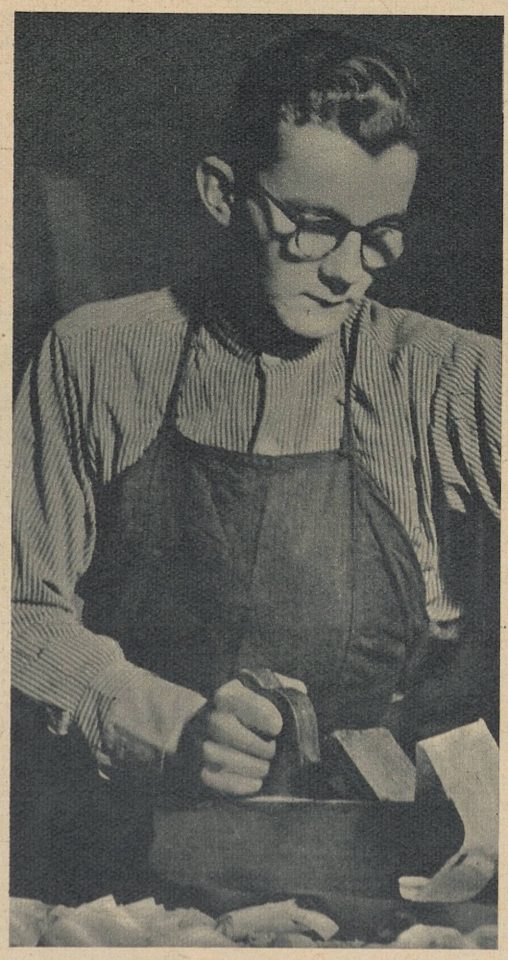
Fem menn fra auditoriet

HAN KOM FRA DISKEN. Hans-Joachim Hoffmann. 18 år gammel. Han tjente 50 Mark om måneden i kjøpmannslære. Utdannelse: folkeskole. Hans far er skreddermester med en månedsinntekt av 180 Mark. Hans-Joachim Hoffmann vil bli filolog

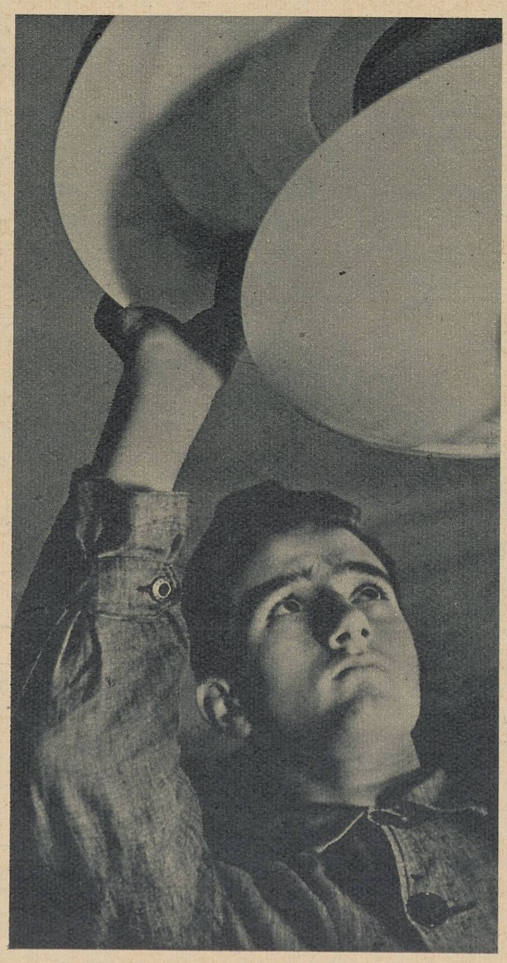
„Langemarck-kursene", som ble satt i gang i 1934, har til oppgave å gjøre det mulig for særlig begavede unge menn å studere ved universitetet etter avsluttet yrkesutdannelse, — uten hensyn til foreldrenes stand og uavhengig av deres finansielle tilskudd.. Målet for denne forberedende utdannelse er en modenhetseksamen. Alle omkostninger inklusive livsopphold bærer staten helt fram til promosjonen. „Langemarck-studiet" er viet minnet om de frivillige studenter, som falt ved Langemarck i 1914



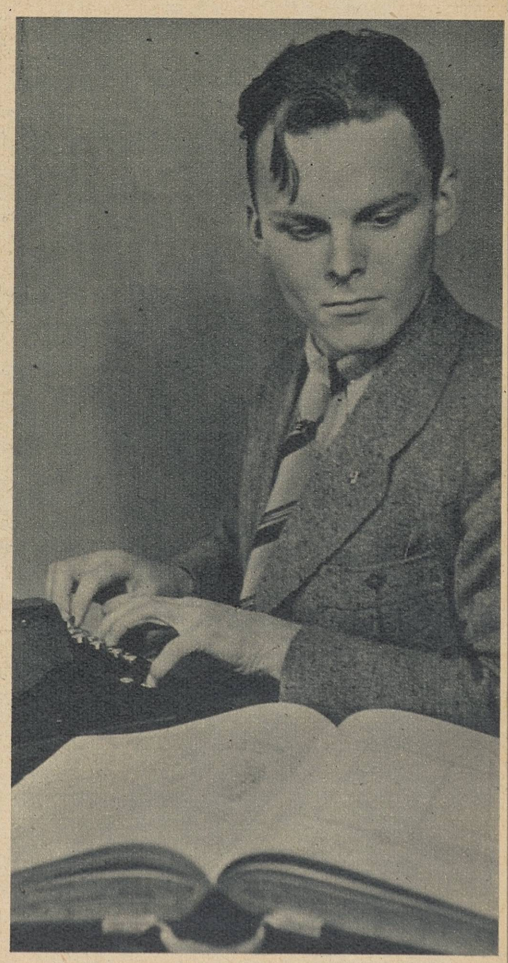
HAN KOM FRA SLAKTERBENKEN. Erhard Tirpitz, 17 år gammel. Han tjente 5 Mark om dagen som lærling. Utdannelse: folkeskole. Hans far ble i 1939 myrdet av polakker. Erhard Tirpitz vil bli dyrlæge



HAN KOM FRA HØVELBENKEN. Karl Büren, 17 år gammel. Han gikk på den høgere skole 4 år og arbeidet hos sin far, en snekkermester. Karl Büren vil bli arkitekt



HAN KOM FRA ELEKTRO-VERKSTEDET. Heinrich Molter, 17 år gammel, fikk 12 Mark om uken i sin sistelære. Han gikk på folkeskolen, hans far, en salmakersvenn, tjente 45 Mark om uken. Heinrich Molter vil bli elektroingeniør

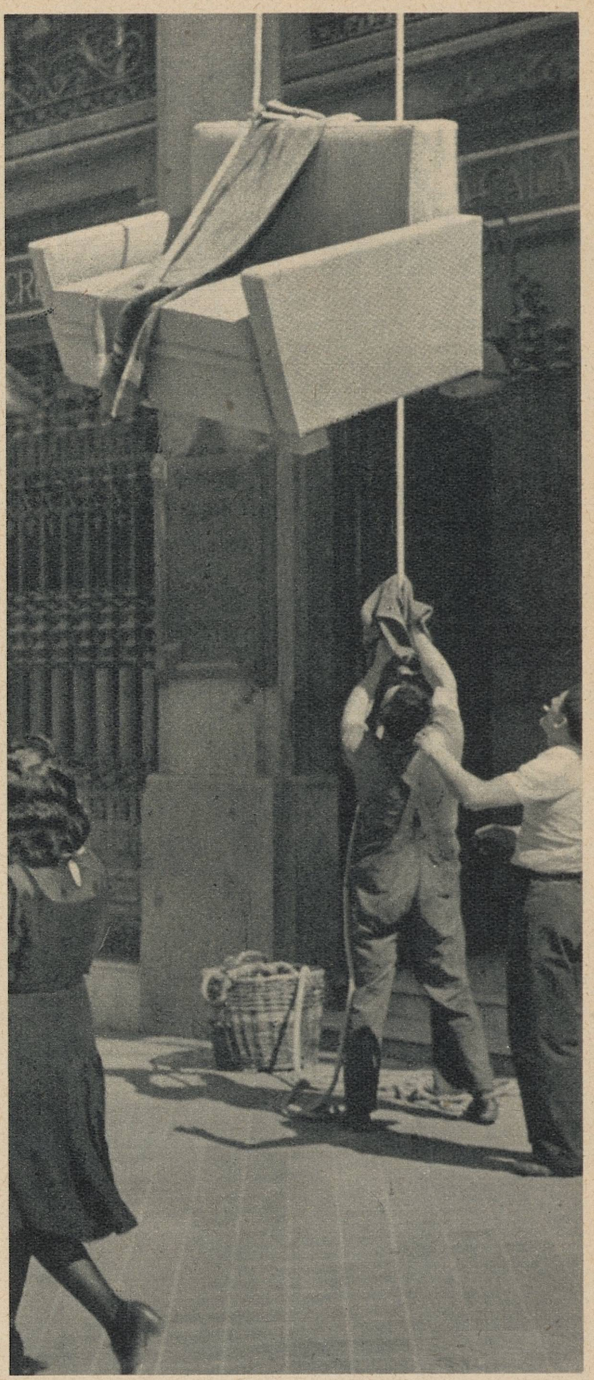


HAN KOM FRA ET LØNNINGSKONTOR. Klaus Polz, 17 år gammel, tjente 90 Mark om måneden som kontorist. Folkeskoleutdannelse; hans far, en militærtjenestemann, har en månedslønn på 350 Mark. Klaus Polz vil bli læge

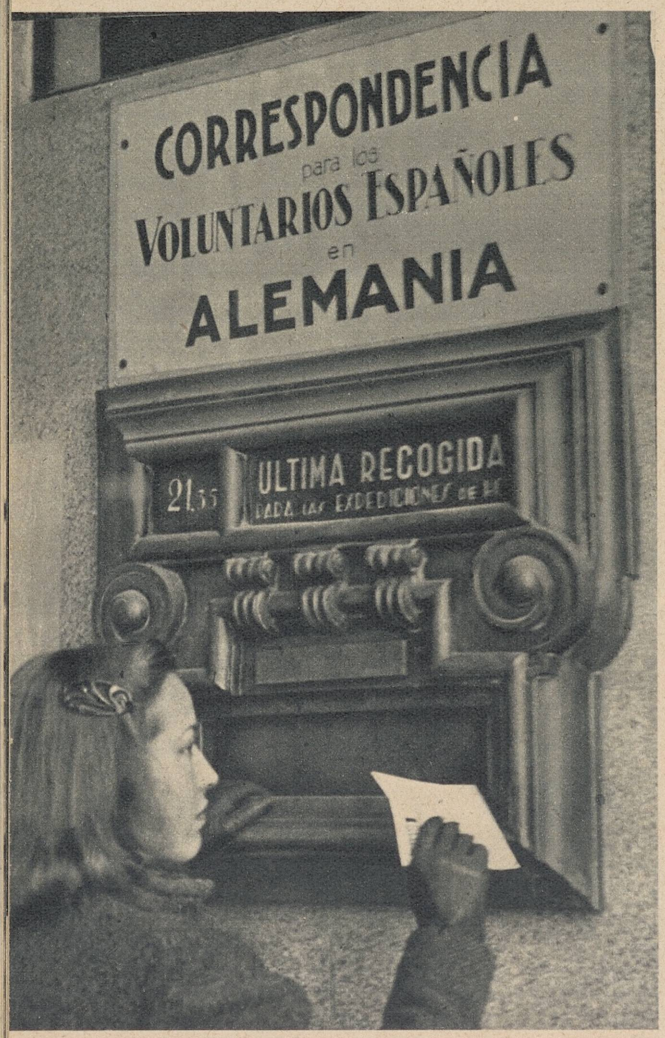


ET SKI-TOG I PALMENES OG APPELSINENES LAND? Hvorfor ikke — Madrid ligger høyere enn München, og de snekledde Guadarrama-fjell ligger bare en god time fra hovedstaden. Og selv her er loddselgeren, som oppflammer lidenskapen for årets hovedgevinst

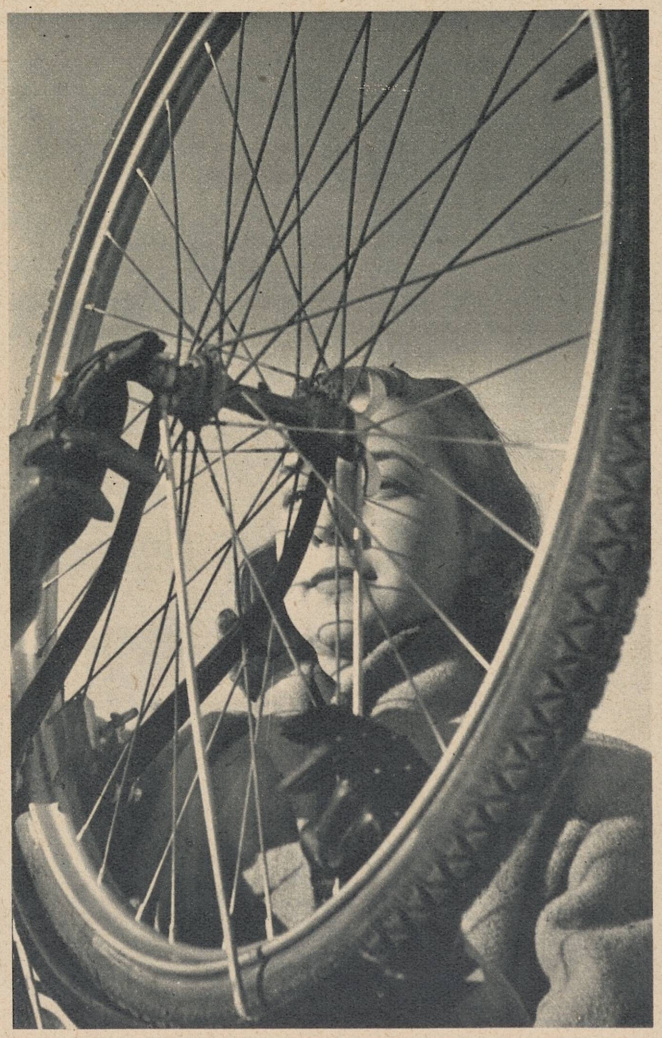
...og en postkasse for den „Blå legion"



SENORA GARCIA HAR KJØPT SEG EN NY LENESTOL. Og da vinduene i Madrid for det meste er bredere enn elevatorene og oppgangene, heises lenestolen opp langs fasaden



EN EGEN FELTPOSTKASSE — for brevene og pakkene til den «Blå legion»s frivillige, som kjemper i øst mot bolsjevismen. Barna, særlig småpikene, er de ivrigste «kunder» ved denne innretning



SPANIA HAR OPPDAGET SYKKELEN. Den holder nu sitt inntog overalt — men et bilde som dette vilde ennu for få år siden ha vakt oppsikt

FAR OG SØNN. Et spansk gjensyn arter seg alltid hjertelig, selv om adskillelsen bare har vart noen få dager





En frisk dag,
full av vinterglede!

Å skylle munnen med Odol opliver alltid og beskytter de ytre luftveier mot skadelig innflytelse av vær og vind.

ODOL



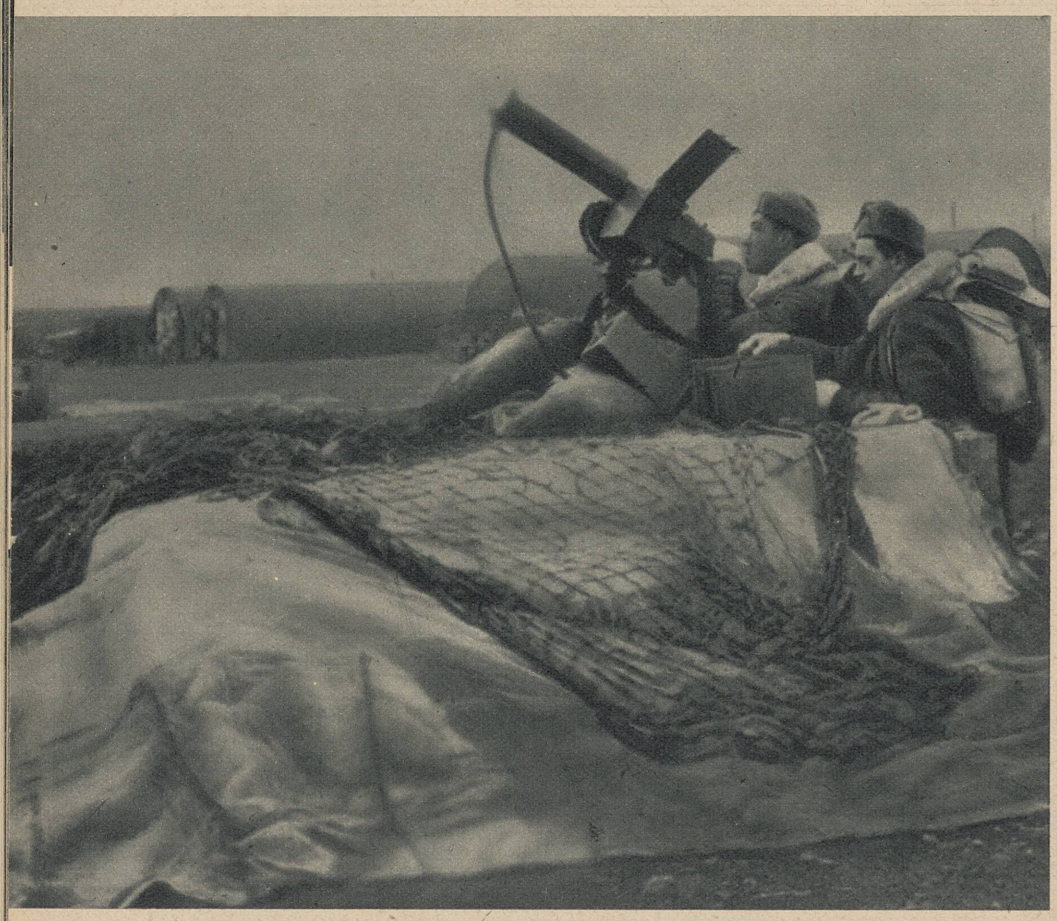
LINGNER-WERKE DRESDEN

USA-soldater på det danske Island . . .

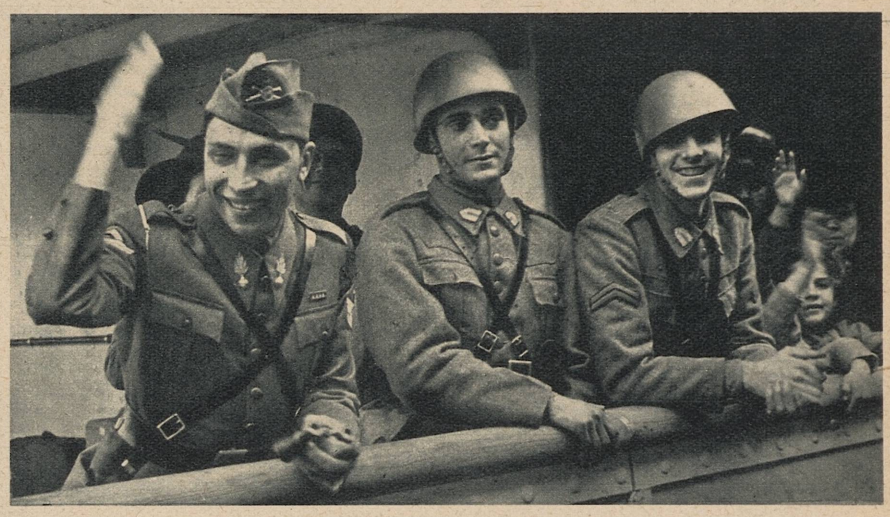
MIDT I FREDSTID. Over de våte og trebare veiene på Island marsjerer USA-infanteri helt siden oktober 1941, fra sine bølgeblikk-barakker rundt Reykjavik og tilbake igjen . . . marsjen i ring

←









MIDT I FREDSTID: portugisiske soldater på et troppetransportskip, som nettopp forlater Lissabons havn med kurs for Azorene

. . . portugisiske soldater til Azorene

Midt i fredstid, den 7. juli 1941, begynte USA med besettelsen av Island ved marine- og ingeniørenheter, til understøttelse av britene, som var trengt inn der allerede mer enn et år tidligere — uten å ta hensyn til danskenes protester. Innbyggertallet på øya er ved besettelsen blitt nesten fordoblet. Resultatet: fordyrelse, levnetsmiddelmangel, mord og voldshandlinger. Intet under at portugiserne nærer dystre sorger for sine Azorer, som for hr. Roosevelt ikke betyr mer enn en „sten til å trå på over Atlanterhavet."

Fotos: L. Fiedler-Lissabon (3)



POSERINGEN. Kokett: Sykepleierskene fra USA-ekspedisjonskorpset, som er så oppsatt på å bli fotografert, og (ovenfor) martialsk: et luftvernsmaskingevær, som er kamuflert som en „klippe med fiskernett."

PÅ KAIEN I LISSABON: hustruen blir tilbake, med yngstebarnet på armen

→

„. . . . og en mor gråter. Hvorfor? — Fordi USA griper etter Europa."



Vet man det — eller vet man det ikke?

Krigen med sin verdensomfattende utstrekning har gjort geografien overmåte populær. Naturligvis kjenner de fleste globusen — eller ikke? Våre små spørsmål vil være behjelpelige her med

1. Reis i en sirkell

Vi slår en sirkel på globusen. Sentrum er Berlin. Radius er strekningen Berlin — sydspissen av Sicilia. Forestill Dem nå beliggenheten av følgende punkter:

Tunis — Madrid — Dublin (Irland) — Færøyene — Narvik — Hvitehavskysten — Moskva — Charkov — Sebastopol — Istanbul — Aten.

Hvilke av disse punkter ligger etter Deres mening innenfor denne sirkel?

2. Syv flyvere fløy

Syv flyvere fløy i syv retninger ut fra Berlin. Alle sammen fulgte den korteste vei mot målet — luftlinjen. De fløy til:

Roma, Valona (Albania), Brest, Memel, Barcelona, Lissabon, Leningrad.

Hvem av de syv måtte fly over et stykke hav for å nå fram?

3. En øy

Hvor mange ganger har etter Deres mening øya Storbritannia (England og Skottland) plass i Middelhavet?

Vilde den også få plass i Svartehavet?

4. Uvisshet ved Nordkapp

Et skip kommer fra Vest-Afrika og følger den europeiske vestkyst til Nordkapp. Det er stort sett en rett linje. Skipet skal nå forbi Novaja Semlja langs den sibiriske nordkyst fram til Beringsstredet. Dreier det nå av til høyre eller til venstre fra den hittil holdte rette linje?

5. Når solen står høyest på himlen:

Hvor vil det da etter Deres mening tidligst bli middag:

I Berlin eller Roma?
I Leningrad eller Istanbul?
I Moskva eller Jerusalem?
I Oslo eller Tunis?
I London eller Alger?

6. To lengdegrader

Når man
følger lengdegraden fra Reykjavik (Island) mot syd,
følger lengdegraden fra Trondheim (Norge) mot nord,
hvor treffer man da først på fastland?

7. En rangordning

Kan De ordne de efterfølgende, alfabetisk nevnte elvers navn slik at rangordningen svarer til elvelengden?

Dnjepr — Donau — Elben — Rhinen — Seinen — Theiss — Themsen — Ural — Weichsel — Volga.

Og kan De si hvilke av disse elver er lenger enn 2000 km., fra 1000 til 2000 og hvilke er kortere enn 1000 kilometer ?

(Svar på spørsmålene på side 46)



Hansemann er fire år gammel og er en mann om foreløbig bare en liten en. Han har greie på mangt og meget her i verden — særlig på alt som angår hagen. Bare voksne tviler på det, for de tviler jo på alt. De skal komme til å undre seg, — nå da Hansemann er alene, vil han spa om hele hagen. Det er svært lettvint. Man tar spaden, stikker den ned i jorden . . . hm . .





...grepet var helt riktig, men — jorden er for hard og spaden for tung. Hansemann tenker seg om, og plutselig oppdager han bak buskene katten Mimi som ligger på lur etter en fugl. Får hun tak i den tro? Fuglen smetter vekk. Hansemann sukker. Sett slik fillepade og slik en dum fugl. Livet er vanskelig. Foto Alwin Tölle

Plexiglass og andre ting fra medisinens verden

Ved skader på hjernen, som fører til hjernebrudd, er det ofte nødvendig med en erstatning for det manglende stykke hjerneskalle. En tysk læge, O. Kleinschmidt (Wiesbaden), benytter til dette i den siste tid plexiglass. Det har syv ganger så stor slag- og bøyekraft som vanlig glass, er ikke brennbart og opptar ikke vann. Ennvidere er det lett å bearbeide. Som ved andre innpodede erstattningsstykker vokser hjernesubstansen sammen med glasset.

Nyfødte med „jernforråd"

Det er vel kjent at i løpet av menneskets livsfunksjoner spiller mineralstoffer også en rolle ved siden av hormoner, vitaminer og lignende. Det varte imidlertid lenge før man fikk øynene opp for deres fulle viktighet. Først i den senere tid har det utviklet seg de nøyaktigste metoder, med hvis hjelp man upåklagelig kan opnå de delvis ytterst ringe kvantiteter av disse elementer, som legemet daglig opptar i seg og skiller seg av med. Det dreier seg dog ved mange av disse såkalte „sporelementer" av og til bare om et tusendels milligram pr. dag — men dette tusendels milligram arsenik, jodd, sink, kobolt, brom og andre er nødvendig for å sikre vår sunnhet og vårt liv.

Også jernet hører til disse nødvendige mineraler; fremfor alt til opbygging av blodfarvestoffet. Man vet at melk er ytterst fattig på jern. Allikevel danner det hoved-ernæringsmidlet for det nyfødte barn. Skulde da barnet ikke trenge noe jern? Naturen kjenner ikke til noen slike unntagelser.

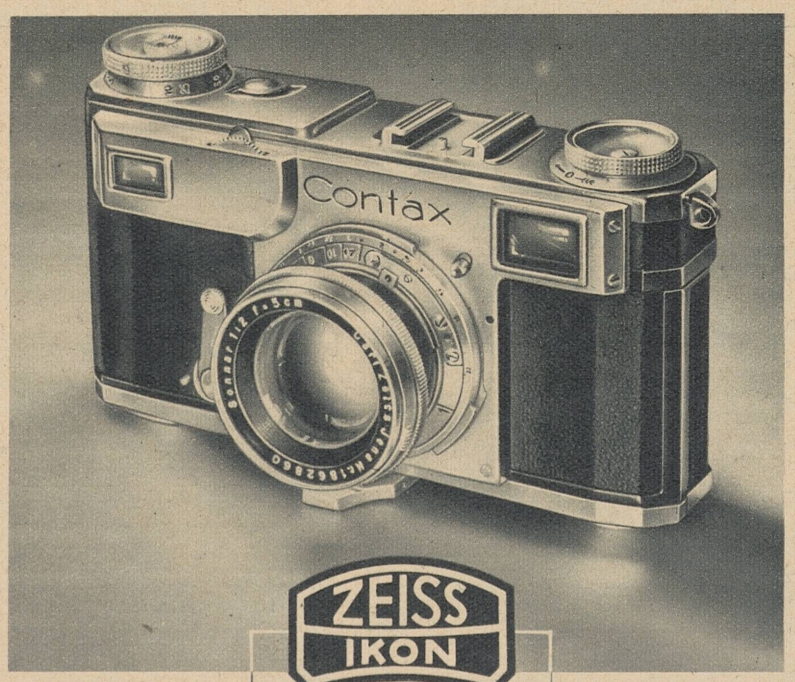
Det viste sig nå meget interessant at mennesket kommer til verden med et „jerndepot" i leveren — og dessuten forøvrig med et „mangandepot". Jerndepotet blir forbrukt som tilsetning under diegivningen. Ved altfor lang ren melkeernæring kan det ved forbruket av dette depot komme til jernmangel og dermed til bleksott (anemi). Gjetemelk er særlig fattig på jern og har derfor ikke sjelden anemi til følge.

Elskovsdrikker — og deres motsetning

I nasjonenes sagn og eventyr, og ikke minst i overtroen spiller ikke bare elskovsdrikkene en stor rolle, men også den lille drikken og trylleformlene, som skal frata en annen hans mannskraft eller undergrave kvinners fødeevne. Selv idag tror man mange steder på at kuene kan gjøres ufruktbare eller kalve for tidlig, hvis de sammen med fôret får visse små urter. Vi tror ikke på slike ting — men det finnes allikevel i det minste én plante i verden, hvormed man kan utvirke det motsatte av en elskovstrolldom: indianerne i Brasil gir sin rival eller fiende saften av planten caladium seguinum for dermed å undergrave hans forplantningsevne. Den tyske farmakolog dr. Madaus har undersøkt virkningen av denne planten på rotter. Han kunde påvise at hos mannlige dyr forsvant forplantningsevnen, hos kvinnelige dyr fødeevnen, etterat man en hel måned daglig hadde gitt dyrene ½ cm³ presset saft av planten i maten eller ved innsprøytninger.

Glem ikke det første skritt for det andre!

Et særkjenne ved CONTAX II 24×36 mm., presisjonskameraet fra Zeiss Ikon, er dets helt logisk gjennemtenkte konstruksjon. I rekken av alle dets fortrinn fines der ingen huller. Når fordelen av de lyssterkeste Zeiss-objektiver inntil Sonnar 1:1,5 cm skulde være gitt, da fikk der ikke opstå ulempe med tidsspillende skarpinnstilling: Følgelig ble CONTAX-objektivet koblet sammen med en avstandsmåler som arbeider helt presis. Når fordelen ved en slik avstandsmåler skulde være hurtig og sikkert arbeid, da fikk ikke ulempen med to gangers arbeid under søkningen "tosøker-tvangen" i



avstandsmåler og søker lov å være: Derfor ble målesøkeren konstruert til CONTAX II, som forener avstandsmåler og søker. Men når man skulde ha full nytte av den perforerte småbiledfilm som er så fordelaktig ved at den legger sig helt plan, da fikk der ikke lov å være nogen ulemper med omstendelig innlegning av filmen: Derfor ble der for CONTAX valgt den åpne byggemåte med bakvegg som kan tas av. Forlang illustrert katalog hos Deres Zeiss Ikon forhandler eller fra Zeiss Ikons generalagentur for Norge: Skarpmoen & Co., Dronningens gate 36, Oslo.

Perfekt fotografering med disse tre: Zeiss Ikon kamera, Zeiss objektiv, Zeiss Ikon film!

VELKLEDD OGSÅ

Moteelever fra Frankfurt lager



SPORTSSKJORTE OG OVERALL. Krigen stiller skaperen av moten overfor nye oppgaver. Kvinnene som står på mennenes arbeidsplass må ha praktiske klær. Disse modellene til bruk i maskinsalene og verkstedhallene har med all sin hensiktsmessighet allikevel et tiltalende preg



← PENT KLÆDT — GODT HUMØR. Ideen til de kvinnelige trikkekonduktørers drakt stammer også frå moteskolen i Frankfurt

HVORDAN MAN BRUKER KNAPPENÅLEN. Moteelevenes utdannelse omfatter alle grener av arbeidet — fra å lage utkastet — til den ferdige modell

PÅ ARBEIDSPLASSEN

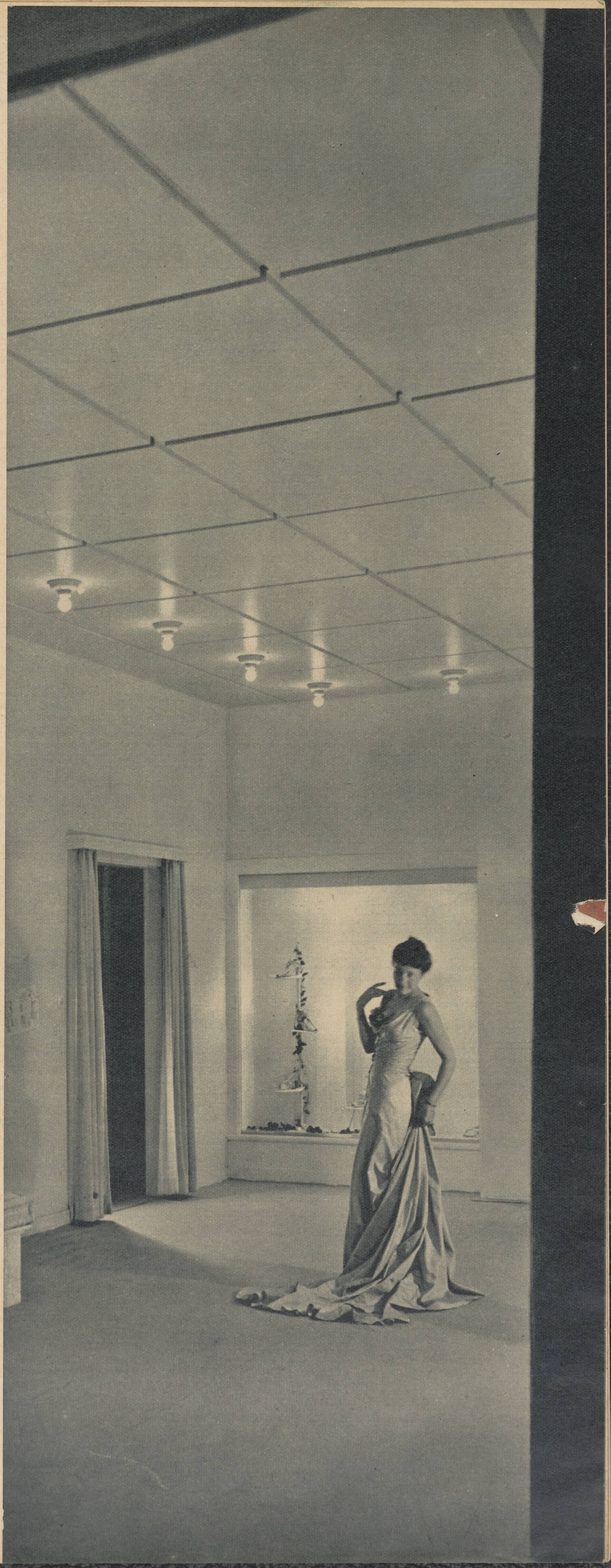
hensiktsmessige og pene klær

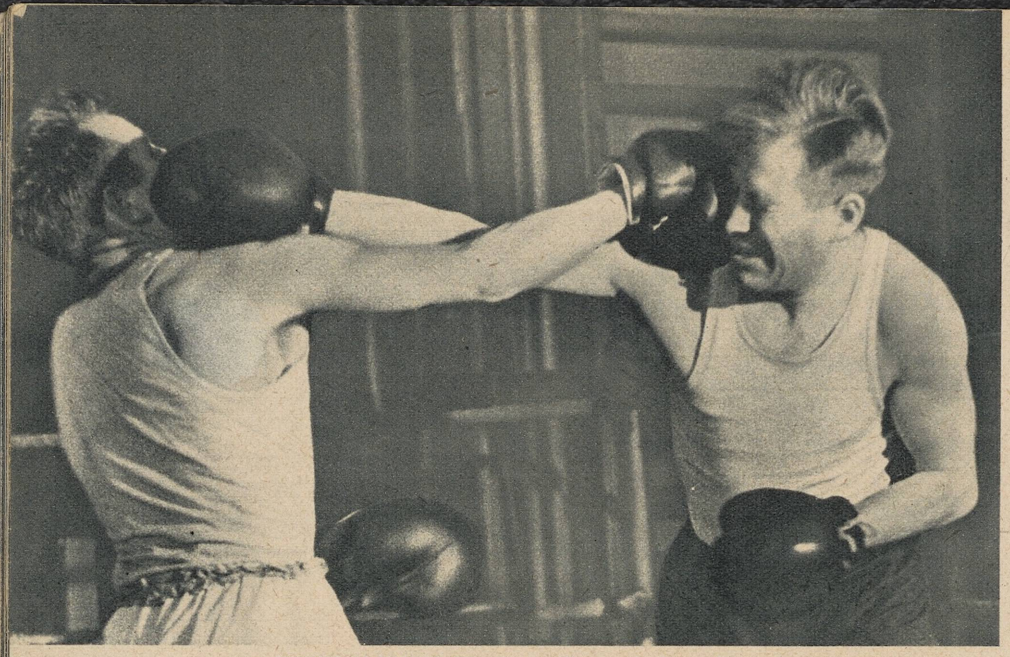


SELVGJORT ER VELGJORT. En etter-middagskjole med moderne foldeskjørt og sportslig bluse til bruk på solskinnsdager



EN HENRIVENDE MOTSETNING. Moteskolen holder til i et verdig gammelt patrisierhus. Bak fasaden med det klassiske utseende ligger virkningsfulle hypermoderne værelser med lyse vegger og glassskap som danner en festlig bakgrunn for moteoppvisninger





BRODERLIGE SLAG. Som tvillinger der ligner hverandre som to dråper vann, er de også tilbøyelige til å plasere sine slag på samme måte. Som treningspartnere har de to brødre utviklet en kampstil som i forskjellige vektklasser har innbrakt dem store suksesser

Bokser-tvillinger – éneggede

Éneggede tvillinger er ingen sjeldenhet, og alle og enhver har hørt de rørende historier man forteller om dem. De handler om disse stakkars to skapninger som ved skjebnens spill vokste opp i forskjellige verdensdeler, men som allikevel senere akkurat på samme dag dumpet til eksamen, hevet sine forlovelser, fødte barn, og som mistet livet enten ved en bilulykke eller som følge av en overmåte interessant sykdom. Slike historier er naturligvis for det meste oppdiktet. I virkeligheten er man stadig forbløffet over i hvilken grad to mennesker som til å begynne med var av samme støpning, under innflytelse av forskjelligartede omgivelser, utvortes kan vokse så fra hinannen at sågar en tvillingforsker kan ha vanskelig for å slå fast „identiteten". Desto mer lik hinannen blir i alminnelighet éneggede tvillinger når de vokser opp sammen.

Et ualminnelig typisk eksempel på dette er de to danske tvillingboksere Viggo og Kai Frederiksen. De er ikke bare meget lik hverandre, har det samme nummer i sko, hatter og hansker, men de har også akkurat den samme kampmetode. Dette er ikke noe nytt for en tvillingforsker. Han vet at ved siden av den kroppslige likhet arves også den sjelelige, at ikke bare kroppen er støpt i samme form, men også sjelen. Disse tvillingboksere kjemper i forskjellige vektklasser, Viggo i bantam og Kai i fluevekt. Denne vektsforskjell kan man naturligvis på kunstig måte lett skaffe til veie for derved å forhindre at de to kommer til å bokse mot hverandre i uttaingskamper. Skjønt de to brødre ikke bokser mot hverandre unntagen under treningen, er deres stil dog forblitt den samme. Boksestrategien, den måte som en mann gjennomfører sin kamp på, er meget mer bestemmende for hans stil enn den kroppslig betingede måte å slå på som han måtte foretrekke. Og nettopp denne strategi er utelukkende avhengig av bokserens sjelelige struktur. Det er altså ikke bare den ytre form som er den samme hos tvillingene, men også innholdet. Merkelig nok ligger også de to brødres suksesser på samme nivå, de var begge like mange ganger danske mestre.

Brødrene Frederiksen likhet omfatter ikke deres yrke. De er begge amatørboksere, men i det daglige virke er Viggo slakter, Kai sveiser. Disse så vidt forskjellige yrker har imidlertid enda ikke utøvet noen vesentlig innflytelse på tvillingenes likhet. Men allikevel er Viggo noe kraftigere bygget og litt større enn Kai. Dette kan jo være begrunnet i forskjellig utvikling i morslivet. Det er også meget mulig at det hos disse 25-åringer dreier seg om virkninger av de forskjellige yrker og den dermed forbunne forskjellige levemåte. For de små ulikheter der som ovenfor nevnt i årenes løp ofte pleier å vise seg hos éneggede tvillinger, beror på innvirkninger av yrke, levemåte, klima og landskap og er det særpreg som omverdenen setter på oss alle.



KAN BOKSINGEN UTVISKE LIKHETEN? Man sier om boksingen at den ofte har til følge å forandre ansiktstrekkene. Men man merker ikke noe til dette hos tvillingbokserne Fredriksen; de ligner hverandre som ett egg det andre — og det har jo sin gode grunn . . . Fotos: V-n.

En bok, som vet alt

Jeg var elve år gammel da en instituttkamerat, sønn av en bankier, inviterte meg med hjem til sine foreldre i pinseferien. Jeg hadde inntil da aldri oppholdt meg så lenge i et slikt velstående hjem og fant hver dag noe nytt å beundre. Det som har levd lengst i min erindring er imidlertid hvorledes der i dette hjem ikke fikk lov å råde noen uvisshet eller uklarhet i underholdningen. „Konversasjonsleksikonet!" ropte faren. En av de syv sønnene sprang straks opp og var etter få minutter på pletten med vedkommende bind.

Det allvitende leksikon innga meg veldige forsetter. Jeg vilde først lære det utenad, eller, da pinseferien dog syntes for knapp til det, i det minste ta en avskrift av de viktigste artikler. Da kunde jeg slå alle i skolen og vilde da aldri trenge noen lærer mer. Samtidig fikk jeg en veldig respekt for herrene Brockhaus, Meyer, Oestergaard, Pierer, som etter min mening hadde forfattet hele leksikonet.

Nu er jeg eldre og vet hvor lite vi mennesker når av det som vi håper på som barn. Min kjærlighet til konversasjonsleksika har holdt seg. Nu har jeg endog flere. Jeg er stadig takknemlig overfor den gjestfri bankier hvor jeg første gang stiftet bekjentskap med et sådant verk. Jeg synes også han brukte det riktig. Konversasjonsleksikon betyr samtaleordbok. Allerede ett av de tidligste tyske verker av denne art kalte seg „Reales Staats-, Zeitungs- und Konversationslexikon" og håpet altså å ha svar på alle spørsmål som kunde dukke opp vedrørende staten under avislesning og i samtaler.

Betegnelsen konversasjonsleksikon, ordbok for underholdning, som ble alminnelig i Tyskland, liker jeg. Jeg liker godt folk som kan konversere, og verdsetter det når de herunder benytter en bok som skattkammer eller arsenal. Våre skandinaviske naboer må vel tenke noe lignende. I Danmark har Salmonsens Konversationsleksikon, i Norge Aschehougs overtatt den tyske betegnelse. Et annet svensk verk har med „Nordisk Familjebok" riktignok funnet et ennu mer hjemlig navn. I de øvrige land, i Italia, Spania, Portugal, Frankrike, England bærer disse verker et eldre og mer fordringsfullt navn encyklopedier.

Encyklopedi i alle disse verker betyr vitenskaps- eller ennu bedre kunnskapslære. I fri oversettelse vilde det også hete „almendannelse". Titelen gjør her en viss fordring på å omfatte tidens samlede viten. Eieren av en slik encyklopedi behøver på en måte ikke å se etter i noen annen bok. Den 70 store bind sterke spanske Encyclopedia universal ilustrada europeo-americana går så langt i denne retning at den endog forsøker å spare fremmedordbøker for sine lesere, idet den oversetter oppslagsordene til fremmede språk. Imidlertid har vel en slik encyklopedi bare én gang fylt de store fordringer for sin tid. „Encyclopédie" eller den „fornuftige ordbok for vitenskap, kunst og næringsliv", som de to franskmenn Diderot og d'Alembert utga i Paris fra 1751 i 28 bind sammen med sin tids betydeligste menn, inneholdt den samlede opplysningskunnskap og spredte den over hele den daværende dannede verden. Vi taler ennu idag om „encyklopedistene"s filosofskole og verdensanskuelse.

Betydelige menn som Voltaire var medarbeidere i denne alle tiders berømteste encyklopedi. Å omfatte og fremstille en tids samlede viten er nemlig mer enn den enkelte makter. I det 10. århundre etter Kristus skrev en professor Suidas i Konstantinopel for første gang en sådan ordbok. Våre lærde medgir at boken er en gullgrube for dem fordi den nettopp lar en ane det 10. århundres viten. For dem synes imidlertid Suidas å ha vært en mann uten enhver dømmekraft. Vi føler oss en smule rørt når vi hører at starteren av det store Brockhaus-leksikon, Friedrich Arnold Brockhaus redigerte også annet opplag av sitt verk alene sammen med sin venn Hain.

Når et konversasjonsleksikon ikke lenger kan skrives av en enkelt, blir det da noen sinne lest av noen fra første til siste bokstav? Jeg vet bare om en eneste. Da det tyske polarskip „Deutschland" under ledelse av Filchner i 1912 ble tvunget av naturkreftene til en månedlang isdrift gjennom Weddelhavet i Antarktika, skal maskinisten, Ernst Müller, hvis maskin sto stille, ha lest Meyers Konversationslexikon i skipsbiblioteket fra første til siste bokstav, inklusive supplementsbindet. Han leste 80 til 90 sider daglig, på søn- og helligdager det dobbelte.

All viten er samtidig også et stykke mening og dermed en oppfatning. Vi merker det når vi søker det samme oppslagsord i de forskjellige nasjoners konversasjonsleksika eller når vi bringer på det rene hvilke oppslagsord får den største plass. I Encyclopædia Britannica finner jeg ikke noe mer opplysende enn engelske politikeres levnetsløp eller engelske erobringers historie. I den spanske ordbok gir allerede en artikkel som tårn et dypt innblikk i dette store folks gemytt. Slå engang opp og se hva et tysk konversasjonsleksikon har å si om ærgjerrighet, og se så hvorledes det italienske forherliger denne mannsdyd, ikke bare i ord, men vier den et særlig farvetrykk med bildet av en yngling på en vingehest.

Ennu en liten anmerkning! Konversasjonsleksikaene blir idag mindre. Nordisk Familjebok har i annet opplag fra 1903 hele 38 bind, i tredje opplag fra 1913 bare 20 bind. Er det en ringeakting av kunnskapen? Det synes snarere å være en levendegjørelse av det som virkelig er verd å vite. Leksikaenes lesekrets, og der med kjøperkretsen, vokser nemlig samtidig. Forleggerne har forlengst skapt menigmanns konversasjonsleksika. De kalles bare ikke alltid slik, for de skal jo ikke lenger yte tjeneste i underholdende diskusjoner, men være pålitelige rådgivere til enhver tid.

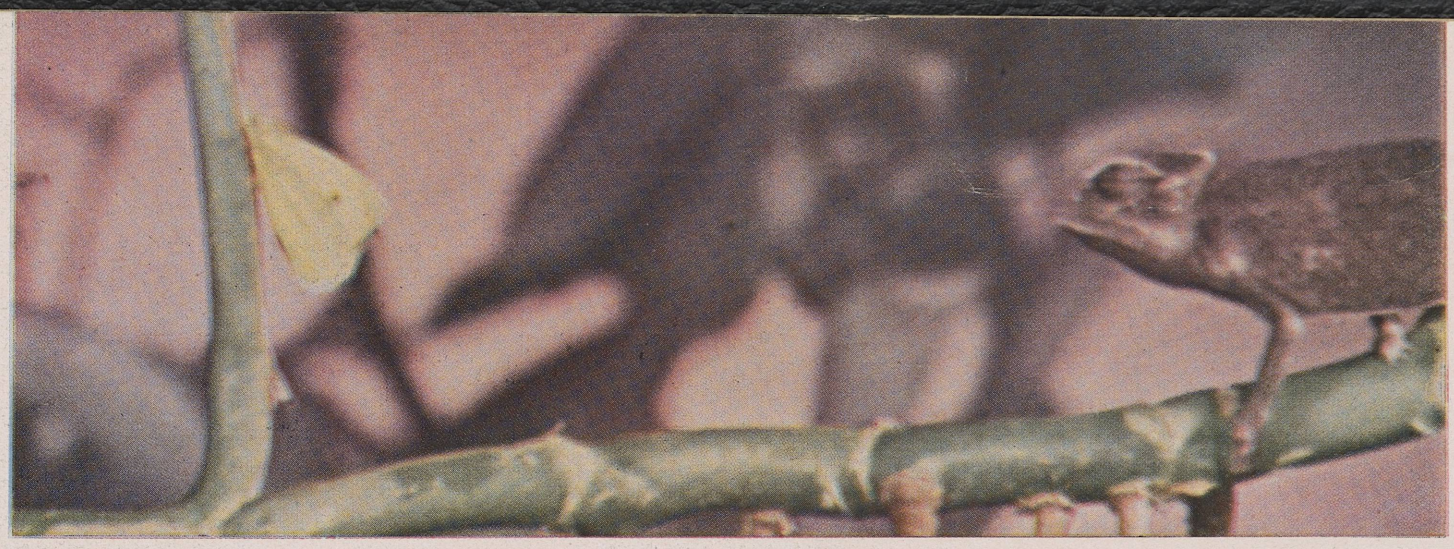
Th. B





Fargefilm-negativ og positiv

„Signal" beretter i et av de kommende nummer om hvilken betydningsfull oppfinnelse den nye tyske fargefilm, Agfa-Color er. Vi forteller om hvilken utvikling og oppdagelser der skjuler seg bak dette selsomme negativ







Fotografert for første gang med fargekameraet:

Kameleon på jakt

På en slyngplante i en skog i tropene har en kameleon sittet fullstendig ubevegelig i mange timer. Det ser ut som om den sover. Da slår en sommerfugl seg ned i nærheten av den

Plutselig — som et lyn fra klar himmel — skyter en lang, klebrig tunge ut av den „sovendes" munn og slår ned på det intetanende insekt

„Lassoen" farer tilbake og trekker det fastlimte offer inn mellom den besynderlige jegers „tyggeverktøy". Det skjedde i en brøkdel av et sekund, og kameleonen „sover" igjen like så ubevegelig og apatisk som før





Helbredelse ved motgift

For 25 år siden, den 31. mars 1917, døde den tyske bakteriolog Emil von Behring i Marburg. Vi skal her fortelle om hans geniale oppdagelse

Der sto en fremmed og rystet på hodet foran det eiendommelige minnesmerke av granitt: det forestillet en av disse lurvet eskimohundene som man i det vidstrakte Canada bruker som sledehunder. Om halsen bar den en liten pakke, rått tilhugget av samme materiale. Det skal vel være en meldehund som i en krig overbrakte en viktig melding og som derved kanskje bidro til å vinne et slag . . . tenkte den fremmede.

„De vilde vel gjerne vite hva det der betyr?" En liten fyr med en kjempestor veske sto foran han; man kunde straks se at det var en landsbylæge.

„Det er et minnesmerke fra vår krig, kollega. Den hunden der, det er Sax, en ganske alminnelig eskimohund, som man finner tusenvis av her. Men jeg må fortelle Dem den historien. Jeg var den gang stasjonert i et fort, seks mil herfra. En kveld — det var i begynnelsen av vinteren her, og ute raset en forferdelig snøstorm — kom der en mann fra byen her inn i fortets kasino. „For guds skyld, doktor, kom så fort De kan, hos oss er der utbrutt difteri!" — Jeg fikk en ordentlig skrekk i livet, for når disse folk henter læge, visste jeg at da var det ingen tid å spille. „Vi har syvogtredve tilfelle; fem barn og tre voksne er allerede avgått ved døden!"

Sanitetsdepotet lå tyve mil unna. Der hadde vi nok av difteriserum, men hvordan skulde vi få brakt det fram? Telegrafledningen var brutt, men heldigvis hadde vi en trådløs sender i fortet. Ved hjelp av denne sendte vi vårt nødrop ut i alle retninger. Og så bega jeg meg på vei.

Har De noen gang føretatt intubasjoner efter O'Dwyers metode og gjort luftrørsnitt i serievis uten noen som helst fagkyndig assistanse? Femten ganger måtte jeg gjøre det for å skaffe luft til de rallende barn og voksne som holdt på å stryke med av luftmangel. Tre mennesker døde under behandlingen.

Og så begynte den enerverende ventingen. Jeg hadde ennu igjen åtteogtyve syke å behandle, for det var kommet til nye tilfelle. Hen imot morgenen var jeg nær ved å oppgi det hele. Bøddelen hadde krevd ytterligere ofre.

Snøstormen raste med usvekket kraft. Jeg kjempet meg fram fra hus til hus, overalt lød der jammer eller der hersket dump fortvilelse.

Da kom hunden! Om halsen hadde den pakken med ampullene. Nu var serumet kommet. Jeg fikk reddet dem nesten alle sammen! Synes ikke De også at eskimohunden har fortjent sitt minnesmerke? Og at det er et minnesmerke fra den evige krig som menneskeheten fører mod døden og hvortil tyskeren Emil Behring med sitt serum ga oss et slikt skarpt våpen?"

I 1883 så den tyske læge Edwin Klebs for første gang difteribasillen da han undersøkte belegget fra strupehodet på en difteripasient under mikroskopet.

Friedrich Løffler dyrket basillen i buljong. Han oppdaget at de små marsvin som han vaksinerte med sin buljongkultur, ble syke av difteri, men at de etter overstått sykdom var immune mot ytterligere vaksinasjoner med basillekulturen; de ble altså ikke syke av difteri igjen.

Med det var først Emil von Behring som oppdaget det store lægemiddel.

Hans forskninger brakte for dagen at difteribasillens gift lammer vedkommende organismes motstandskraft og hindrer den i å gjøre kort prosess med de inntrengte fremmedlegemer. Han konstaterte videre at både det menneskelige legeme og dyrets kropp fikk bukt med difterien, hvis det lyktes ham å fremstille en bestemt motgift mot bakteriegiften. Denne motgift kan imidlertid i alminnelighet først tilveiebringes under fryktelige vanskeligheter, under feber og smerter. Og difteriens symptomer er nettopp karakteristiske for denne kamp på liv og død.

„Hvis jeg kunde sprøyte denne motgift i en difteripasient, så måtte den dog være i stand til å understøtte ham i denne kamp mot de inntrengende fremmedlegemer", sa Behring til seg selv. Så tok han altså blod av de dyrene i hvilke hin motgift etter en vaksinasjon med difteribakterier hadde dannet seg, og laget et helbredende serum av det. Dette serum kunde man så sprøyte inn i de difterisyke mennesker. Og serumets motgift utfoldet så sin helbredende virkning også i det fremmede legeme.

Behring fant også den avgjørende „lov" som sikrer ham en hedersplass i menneskehetens historie, nemlig den for alle infeksjonssykdommer gyldige „immunitetslov": Blodserum fra mennesker og dyr som er blitt immune mot en infeksjonssykdom, kan overføre immuniteten mot den samme sykdom til andre mennesker og dyr.

Denne lov førte til tre store praktiske resultater for dens oppdager, som derved ble en „barnas og soldatenes redningsmann". Foruten difteri-motgiften som befridde barna fra denne fryktelige sykdoms kvelertak, fant han også motgiften mot stivkrampen (tetanus), som fram for alt søkte sine ofre blant de sårede soldater. Også i fredstider var dødelighetskvoten meget høy blant de sårede, i hvis lesjoner stivkrampens bakterie hadde kunnet sette seg fast. Før Behrings tetanusserum ble tatt i bruk, var det i beste fall bare en av ni pasienter som kom fra det med livet.

Det tredje resultat var det viktigste: „Det er lægens ideal å gjøre seg selv overflødig!" Det var Behrings valgspråk. „Hvis man ga barna ganske små uskadelige doser av difterigiften", mente han, „så vilde de selv allerede mens de er friske danne seg en motgift — uten å behøve å utkjempe den egentlige kamp mot selve bakterien. — For et legeme som inneholder motgift er immun mot giften og dens sykdomsvekkende bakterier!"

Denne oppdagelse har verden å takke for at difterivaksinasjonen ble innført. Uten sykdomsprosess og absolutt virkningsfullt beskytter den idag millioner av barn mot difteriens store farer.

Emil Behrings geniale verk har reddet utallige menneskers liv og sunnhet, og hans idé bærer daglig nye frukter.



HVOR FORT SVØMMER EN SJØLØVE? Dyrevokteren i Berlins Zoologiske hage vilde gjerne vite det helt nøyaktig. I en høy bue kaster han en fisk ut i bassenget og lokker sjøløvene fram



MATMISUNNELSE ELLER SPORTSÆRGJERRIGHET . . . Som båter med utenbordsmotor glir sjøløvene i rasende fart gjennom vannet. Naturen har gitt deres legeme den ideelle strømlinjeform

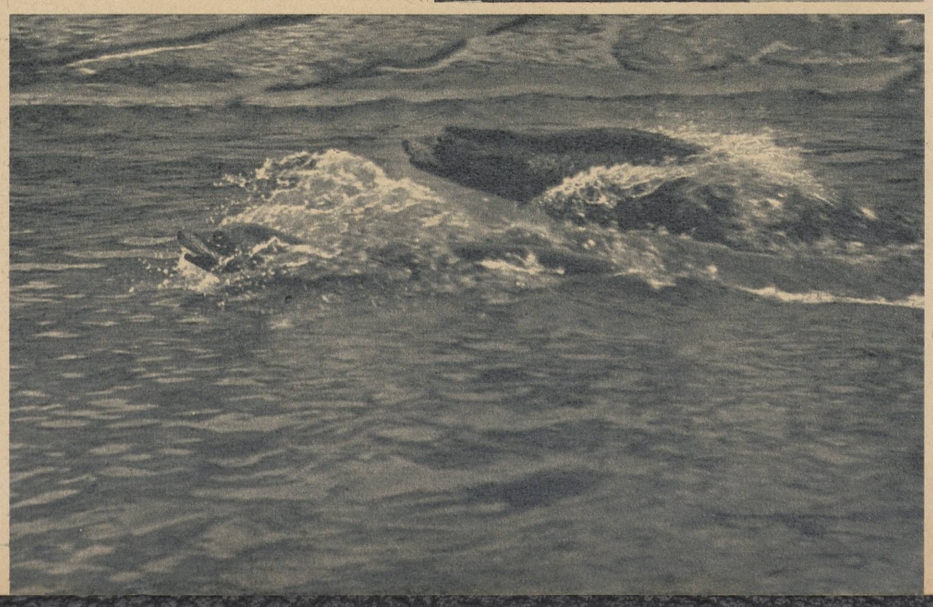
Levende „racerbåter"

Rekord: 71 kilometer i timen

Dyrene har nådd enden av „kampstrekningen", da kaller en klokke — som appellerer til deres nysgjerrighet — dem tilbake til den andre side. Slik går det et par ganger fram og tilbake, til det er slått helt fast: sjøløven Moritz har vunnet med en snutelengde. 100 meter på 5.1 sekund leser dyrevokteren av på stoppeklokken. Det vil si: 71 kilometer i timen

Fotos: Pabel







I hele Europa kjenner man

K H A S A N A

I hele Europa setter man pris på

K H A S A N A

KHASANA
DULMIN
PERI

og alle de andre KHASANA-preparatene har opnådd sitt gode ry utelukkende på grunn av sin kvalitet, som alltid er den samme. Derfor borger navnet alene for kvalitet. Derfor bringer KHASANA alltid godt resultat.

KHASANA

Forhandler:
MIDELFART & CO. A/S.
OSLO - Rosenkrantzgaten 3.

Her taler EUROPA

Kringkastingen av igår — og dens framtidige ordning

Det sto en mann i blå montørjakke mellom nakne, hvitkalkede vegger. Over rått tømrede laboratoriebord var det utspent en labyrint av tråder; på uhøvlede kasser sto det hemmelighetsfulle apparater; et eller annet sted gnistret en buelampe. Utenfor vinduene så man hovedkringkastingsstasjonen Königs Wusterhausens stålmaster rage opp mot himlen.

„Er De ferdig, hr. Schwarzkopf?" Mannen ventet ivrig og utålmodig på et tegn fra den unge, tynne telegrafunksjonæren med gullbrillene. Endelig var tiden inne; den bitte lille lysbuesender ble satt i gang. Konserten kunde begynne. Mannen løftet munnspillet til munnen; tonene strålte ut i eteren. Da ga Schwarzkopf det avtalte signal, sa et par ord inn i den svarte, trakt, og „musikeren" holdt opp å spille.

Den første „europeiske konsert"

Dette hendte for nøyaktig toogtyve år siden, i begynnelsen av 1920: Europa hadde opplevet sin første „kringkastingskonsert". Men bare noen få hadde hørt den; for „radio" var ennu et eventyr, som nettopp nu skulde bli til klingende virkelighet på den annen side av Atlanterhavet.

Her på det tyske rikspostvesens hovedkringkastingsstasjon Königs Wusterhausen nøyet man seg ikke med å sende telegrammer ut over landet. Iherdig og egensindig tvang man den lille forsøkssender til også å føre tale og musikk gjennom eteren på sine bølger. Ennu om høsten samme år gjenlød det enkle senderrum av begeistrede gledesutbrudd: det var kommet et brev — fra Sverige! En skrivelse fra den svenske telegrafforvaltnings generaldirektør. Han takket hjertelig for de „fremragende framførelser", som man hadde oppfanget godt i Sverige! ... Da ble de i Königs Wusterhausen grepet av ærgjerrighet; munnspillet var ikke lenger tilstrekkelig. Det måtte skaffes violiner, en cello, en sanger, riktige kunstnere. Til jul ble det sendt en vakker konsert og — den ble begeistret mottatt på mange steder i Europa. Nyårsdagen 1921 kunde Schwarzkopf, „Europas første hallomann", berette for sine tilhørere om hele hauger av lykkønskinger.

Dette år brakte Königs Wusterhausen et rekordresultat: det ble sendt ti aftenkonserter trådløst til en Syd-Amerika-damper; de ble oppfanget ute på Atlanterhavet på en avstand av nesten 4000 km.!

Den trådløse telefoni sto i begrep med å erobre verden som „radio". Forlengst var søndagskonsertene fra Königs Wusterhausen blitt en vanlig europeisk begivenhet. I USA. grodde senderne opp av jorden som paddehatter. I 1922 var British Broadcasting Company blitt grunnlagt i London; i alle Europas land ble det startet kringkastingsselskaper. Sendere ble bygget i hui og hast, og hundretusener av mottagerapparater ble fremstilt. Radio var årtiets fengende slagord, radio syntes å være som skapt og forutbestemt til å bygge forståelsens broer mellom nasjonene.

Europa begynte å tale med mange tunger, og å synge med utallige stemmer og musisere på mange instrumenter. Det vilde ha kunnet blitt en herlig, harmonisk samklang, hvis en klok og energisk dirigent hadde ledet stemmene og avstemt instrumentene etter hverandre. Men enhver vilde være solist i denne konserten, altfor mange vilde spille førsteviolin; så skrek den ene over den andre.

Bølgeplaner — bølgevirvar

Da grunnla man i april 1924 Verdenskringskastingsforbundet (Union Internationale de Radiodiffusion). Regjeringene var imidlertid ikke medlemmer av denne union, men derimot kringkastingsselskapene, som nesten overalt i Europa bare satt inne med senderkonsesjoner og ellers ikke hadde noen makt.

Med sendernes voksende tall og styrke ble bølgevirvaret uutholdelig; underholdningsradioen var innskrenket på grunn av livsviktige telegraftjenester, som for skipsfart og lufttrafikk, for politi og næringsliv. I dette innsnevrede bølgeområde kunde bare et begrenset antall sendere arbeide, hvis ikke deres bølger skulde forstyrre hverandre gjensidig. Derfor satte unionen i 1926 for første gang opp en europeisk

bølgeplan. Hvert land fikk tildelt et bestemt antall bølgelengder. Men ennu før denne meget lovende plan kunde tre praktisk i kraft, hadde igjen nye stemmer blandet seg inn i det trådløse Europakor og brakte den fine bølgeplan i uorden, og unionen hadde ingen makt til å skaffe denne bølgelendge-fordeling ubetinget gyldighet. Mange nasjoner brydde seg hverken om bølgelengder eller om senderenergier. Sovjetrusserne f. eks., hørte med sine sytti sendere hverken til unionen eller har noensinne erklært seg enig i noen europeisk bølgeplan. De visste hvorfor . . .

Det kunde også forekomme at en bølgelengde simpelthen ble „stjålet": en storsender blåste seg plutselig opp og sendte fornøyd ut i eteren på en bølgelengde som tilhørte en annen. Da de nye sendere i alminnelighet var de sterkeste, overdøvet de de gamle; disse hadde da intet annet å gjøre enn å løpe til „bølge-kadien". Denne kadi — Verdenskringkastings-forbundets kontor — trakk beklagende på skuldrene og trøstet de bestjålne med — den neste bølgeplan-konferanse. Men tyven lo høylydt og jazzende ut i eteren . . . for et „over-nasjonalt" kontor med fullmakter til å gripe inn i slike tilfelle, fantes det ikke. Unionen hadde ganske visst i året 1927 i Bruxelles — i en tom garasje! — innrettet et „bølgepolitikontor" (Centre de contrôl); der satt det natt etter natt et par ingeniører, de gjennomførte hver eneste natt ca. 700 bølgemålinger og sendte bølgesynderne „straffemandater": der rutsjet en sender med sin bølgelengde så tett over til naboen at det knaket og braket i høyttaleren; der overdøvet en oppblåst fellesbølge" — som bare var gitt fri for et snevert begrenset mottageområde — kjekk og pralende sine frekvensfeller helt ut til Europas ytterste avkrok . . . Men heller ikke bølgepolitiet hadde noen makt overfor hårdnakkede bølgetrafikksyndere. De hadde ikke engang en trådløs politifløyte, som de kunde kalde de høyrøstede til orden med.

Riktignok forente disse sendere seg av og til i virkelige fellesytelser. Da gas det „europeiske konserter", som ble gitt over alle sendere, og hele Europa var i to timer et eneste tilhørerrum, hvor man lyttet til en av de store europeere, der var med å skape verdenskulturen, Beethoven eller Wagner, Verdi eller Tschaikowski, Grieg eller Debussy . . . Efter tysk tilskyndelse ble det ved nyttårstid 1939 sågar foranstaltet en „verdens-ringsending" av unionen med titelen „ungdom synger ut over grensene". Og hele verdens ungdom forente seg også virkelig til denne sending, som på verdens-kringkastings-foreningens foranledning ble teknisk ledet og gjennomført av den tyske kringkasting.

Men disse timer i harmonisk europeisk samklang skjedde bare i det høyeste tre eller fire ganger om året; ellers sendte Europas 250 sender gjennom og mot hverandre, pumpet sine titusener kilowatt ut i eteren, ubekymret om denne energi tjente Europa eller var helt bortkastet. Europas trådløse stemmer talte, skrålte og skrek vilt om hverandre helt til langt på natten; enkelte av dem støtte uartikulerte lyder ut eller bråket uharmonisk: sendere, som lot et støyforheng falle ned for sine lytteres ører, forat de ikke skulde forstå de stemmer som vilde „opplyse" dem! . . . Denne „opplysning" kom imidlertid i hele bølgebataljoner, fra sovjetrusserne; de var de første avdelinger for de millionarméer, som ved neste anledning skulde oversvømme det europeiske kontinent.

Radiobølgene ble til „dødsstråler", som gnaget istykker Europas enighet og skulde utmatte det helt. Og heavysidelaget, ga den lyttende verden et vrengebilde av Europa, et dårlig bedragersk bilde av — „aftenlandets undergang". Det er ikke til å undres over at så mangen en herskelysten mann i verden villig tok dette bilde som virkelighet og trodde å ha lett spill med denne istykkerrevne, seg selv sønderflengende hemisfære . . .

Babylonsk språkforvirring

Hvis dengang — i det siste femår før den engelske krig — en mann var falt ned fra skyene, midt på vårt kontinent, og hvis han hadde satt i gang sin koffertmottager: da vilde han ennu en gang og ennu mer forbauset — være falt ned fra skyene!

Der talte en myk stemme tysk fra høyttaleren, fortalte nyheter fra Tyskland, farlige og betenkelige ting, hårreisende ulykkesbudskaper. Mannen fra skyene hørte på dem helt overrasket; men han hadde ikke fjernsyn: ellers vilde han ha sett den saktmodige hallodame, som fra mikrofonen skyndte seg gjennem Strassburgs smale gater til domen, for å lette sin samvittighet og skrifte at hun nettopp med vitende og vilje, men på høyere befaling fra Paris, hadde løyet for verden. Denne botsgang gjorde hun hver gang hun hadde brakt nyhetene. (En luxemburger, olympiategneren Jean Jacoby, fortalte forfatteren det i 1934.) Men det kunde ikke mannen fra skyene vite; han dreide på knappen, hørte engelsk, hvordan man lovpriste et angivelig sikkert middel mot mavebesværligheter; så klimpret det grammofonklang. Mannen rystet på hodet: det var en fransk sender, „Radio Normandie"! Han kunde ikke vite at det i den lille kanalby Fécamps satt en gammel mann, som la på plate efter plate og innimellom leste annonser, bestemt for de engelske lyttere. Han var betalt av engelske firmaer, fordi de britiske sendere ikke brukte reklame, mens derimot i deres „datterland" USA. hele kringkastingsdriften utelukkende er oppbygget på reklameinntekter.

Mannen fra skyene dreide videre, og igjen hørte han tysk: en journalist fortalte med ledig tunge om sine inntrykk fra Adolf Hitlers land; disse opplevelser var overveldende . . . Hadde den forbausede lytter kunnet bruke fjernsyn, vilde han foran en skandinavisk sendermikrofon ha sett en tysk emigrants hatefulle fordreiede ansikt, jøden Priwin . . . Mannen undret seg neppe mer over at man snakket tysk fra Moskva og likeledes fra London, Genf og Prag, fra Bruxelles og Kattowitz, fra Luxembourg og Beograd, fra Hilversum og overalt ellers, rundt omkring det nye rike; han undret seg bare over at alle disse sendere hadde så meget å fortelle om Tyskland, så interessante, pikante og alarmerende historier . . . Mannen hørte videre; han hørte tsjekker tale ungarsk og serber bulgarsk, englenderne slovakisk og franskmennene albansk; han hørte hele dette språkvirvaret, grep seg til hodet og spisset ørene igjen: der talte de italiensk. Den ene etter den andre forestilte seg som italienske frivillige,





EN KJEMPESENDER FOR ET LITE LAND. Europas kraftigste kringkastingsstasjon — med 200 KW senderenergi — satte det bitte lille Luxembourg med sine 300 000 innbyggere i sving. Men denne kjempesender var slett ikke bestemt for det lille land, hvor den sto. Vinden blåste fra Paris, den blåste bølgene over den østlige nabos grenser . . . („Société Luxembourgeoise de Radiodiffusion"s samlede kapital befant seg på franske hender!)

som hadde kjempet i Spania og nu var blitt tatt til fange av de røde; det klinger litt tvungent, det de forteller: at de var begeistret og forbløffet over det de hadde sett og opplevd i det røde Spania . . . Den ene etter den andre roper ut i eteren: „Kamerater! Italienere!" . . . og så kommer det nok en: „Jeg er en simpel frivillig fra Sicilia . . . " hans stemme blir med én gang skarp, og jagende kommer disse setningene: „Jeg kan bare si at alt det dere hittil har hørt, er helt galt. Bak oss står et par røde kommisarer med revolveren parat . . " Et smellende brak i apparatet. Det er ikke den spanske røde sender Valencias pausesignal. Det var — et nakkeskudd. Slikt hendte sommeren 1937.

Mannen fra skyene slo apparatet sammen og mumlet: „Stakkars Europa! . . ."

De fleste av Europas sendere løy og agiterte på alle verdens språk. Kringkastingen bygget ikke forståelsens broer, men rev opp uovervinnelige kløfter mellom gode naboer, splittet folkene i deres eget land.

Stakkars Europa! . . .

„Germany calling! . . ."

Lenge, kanskje altfor lenge, hadde de tyske sendere tidd stille på alle språk — bortsett fra det tyske. Men i lengden lar ikke løgner seg kvele eller gjøres uskadelig av taushet; for ofte er det mer bekvemt å tro på løgnen, enn å søke efter sannheten. Det gjaldt altså å ryste verden opp av dens makelighet og sette sannheten opp i mot de andres løgner. Den tyske kortbølgesender begynte i slutten av 1933 med dette; også på fremmede språk sendte de tyske nyheter — tyske nyheter, ikke engelske, franske eller tsjekkiske.

Først meget senere, under den tsjekkiske krise, da hele bølger av løgnmeldinger ble sendt ut over verden — altså i året 1938 — begynte også enkelte tyske sendere å tale til lytterne på den annen side av Rikets grenser på deres eget språk. Krigen mellom løgn og sannhet raste lenge før den begynte med synlige våpen. Men så ble fremmedspråk-tjenesten utbygget— nødvunget — også i den tyske kringkasting.

Bare ett eneste eksempel på dens suksesser: da det for første gang — i desember 1939, altså flere måneder etter den engelske krigserklæring — lød over Kanalen fra tyske sendere: „Germany calling!", da stusset britene. Der talte en ildsjel på flytende engelsk, som det tales ved Eton. De døpte den ukjente landsmann „lord Haw-Haw", og han ble ikke mindre populær derover enn Henry Hall med sine jazzmusikere eller klangen av Parlamentsklokken, Big Ben. Annonser i de engelske masseaviser spurte leserne inntrengende: „De vil vel høre lord Haw-Haw iaften? Da må De straks anskaffe Dem Standardmottageren. Den bringer hans stemme inn i huset Deres, som om han satt ved bordet hos Dem!"

Og her, hvordan en annen foranstaltning vant millioner europeiske lyttere for seg, skjønt den ikke sendtes på deres eget språk. Aldri hadde det til da vært sendt en „europeisk konsert", som hadde grepet så mange og der så virksomt bidro til en sjelelig forståelse mellom Europas lyttere. Selv om man kanskje ikke kunde „forstå" et ord av hallomannens tale, så overførtes „vernemaktens ønskekonserter" i mening og åndelig innhold, uten ord og uten forklaring. De broer som her ble bygget mellom ønske og oppfyllelse, mellom front og hjem, de spente sine lovende buer vidt ut over Europa.

Her talte det tyske sinnelag; og Europa svarte med meget bifall og mangen en rørende gave.

Et forbilde og et bevis på at det er behov for en europeisk kringkasting.

For inntil 1939 hadde det ikke eksistert noen.

Det fantes på dette tidspunkt et dusin storsendere med en antenne-energi på over 100 kilowatt; de kunde ofte ikke oppfanges godt selv innenfor sine egne landegrenser. For hva er egentlig hundre kilowatt? . . . Med det driver man i beste fall hundre små, elektriske varmeovner: og de skulde oppvarme sjelelig et helt stort område på mange hundre kvadratkilometer?!

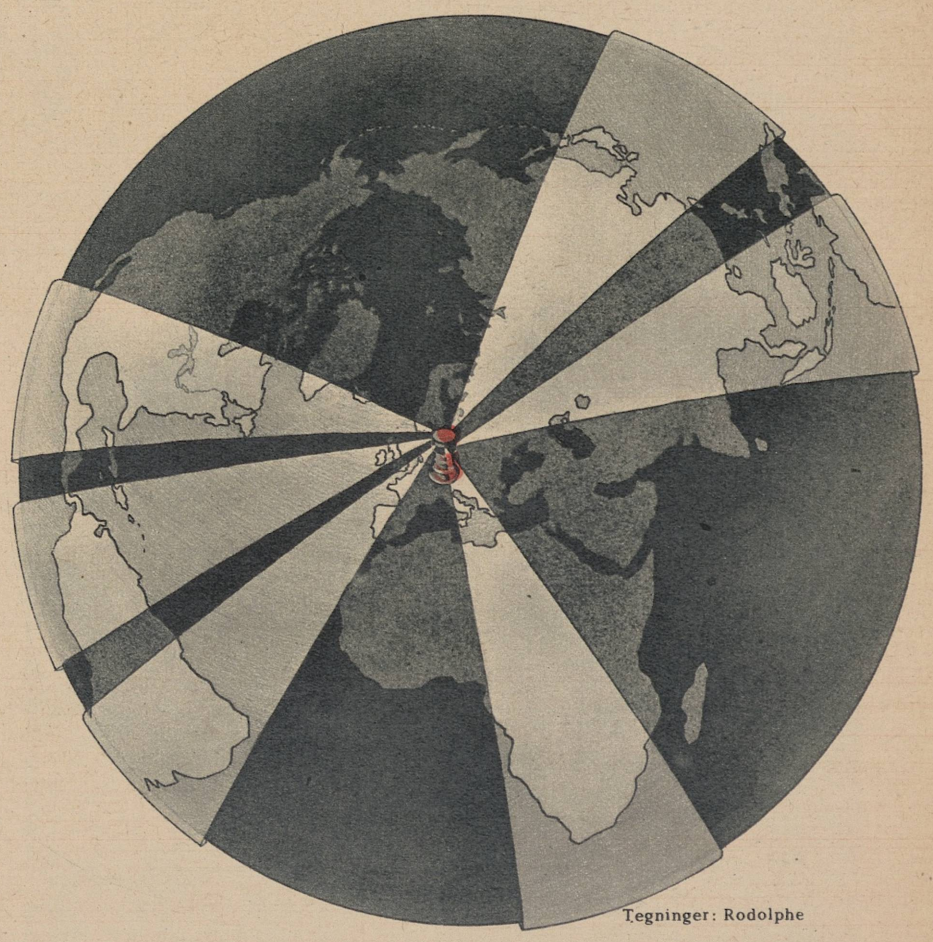
Det fantes altså storsendere, som i virkeligheten ikke var noen storsendere, og „landssendere", som nesten sto med én fot i nabolandet, forat man skulde høre dem riktig godt derover. En av de sterkeste av disse „storsendere" sto i et av Europas minste land: i Luxembourg. Senderen fikk sine inntekter og direktiver — fra Paris. Men det fantes ikke én eneste virkelig storsender, som representerte Europa likeoverfor verden; ikke én eneste gang hørte verden den innholdsrike melding: „Her taler Europa!", verdens øre ble alltid bare truffet av inntrykket: „Her strides Europa!"

Til sendernes stemmer sluttet det seg også trikker og støvsugere, maskiner og lægeapparater, buelamper og elektriske varmeputer; alle gnistret de og forstyrret mottagelsen. Det gas et middel mot dette; man utga sågar „forstyrrelses-lover". Men for å fri én eneste liten by for et par måneder fra forstyrrelser, til det vilde man ha trengt mange millioner.

Det gis idag bedre og virksommere midler til å gjøre radiomottagelsen fri for forstyrrelser; i et nytt, enig og selvbevisst Europa vil man anvende det: man kan forsterke enkelte sendere så meget at det overdøver „forstyrrelses-tåken" også i en større omkrets. Eller man kan i stedet for den hittil brukte amplityde - modulasjon sette frekvens - modulasjonen", som forandrer rytmen i selve bølgen til språk- og musikksvingningenes rytme. Denne kringkasting vilde være ufølsom overfor forstyrrelser. Ganske visst betinger den en om- og nybygging av mottagerapparatene; men det arbeidssomme Europa vil etter denne krigs gigantiske arbeid også tappert kaste seg over denne fredsoppgave.

Frekvens-modulasjonen fordrer riktignok et bredere bølgebånd; i radioområdet kunde det altså ikke mer underbringes så mange sendere som hittil. Denne fordring vilde hjelpe til med å jevne veien for en klok innskrenkning og veloverlagt fornyelse. For engang vil — også uten teknisk hjelp — den dag bryte frem, da Europa besinner seg og lager seg en „Europa-storsender", sin trådløse representant overfor den øvrige verden; engang vil den time komme, da det gjenlyder ut over jordkloden: „Her taler Europa! . . ."

Engang vil det komme et „Europa-program": nyheter fra alle kontinentets



Tegninger: Rodolphe

DEN TYSKE KORTBØLGESENDERS RETNINGSSTRÅLE-SONER. Siden april 1933 er den tyske kortbølgesenders verdenstjeneste utbygget og likeledes utvidet til nyhetssendinger på fremmede språk. Syv „innrettede bølger" forsyner Afrika og Syd-Amerika, Øst- og Syd-Asia samt Mellom-Amerika med nyheter om det nye Rike, med musikk og alle slag ordsendinger



250 KRINGKASTINGSSTASJONER „BEARBEIDER" EUROPAS 100 MILLIONER LYTTERE. Det store antall sendere ga så langt fra et ideelt mangesidig program, men derimot et bølgevirvar, og selv de mest utmerkede „europeiske bølgeplaner" kunde da neppe utrette noe. For mange sendere — som f.eks. Sovjets 70 sendere — bekymret seg ikke det minste om „Verdens-radio-forbundet"s beslutninger

land og steder, om fredsdåder, om de gode resultater av en ny, meget lovende oppbygging, om framskritt på den sosiale utviklings område, om lovende oppfinnelser og gode verker av vesterlandsk kultur. Da kan en udødelig musikk tale til verden, den kan på ny minne verden om at Europa har vært, er og blir verdenskulturens vugge; men aftenen vil kunne gi Europa god kunst, kan gi det et farverikt bilde på sin egen forskjelligartede folkelige munterhet, hvor dyktige krefter fra alle land er velkomne: om det er et trekkspillorkester, slik som det er sedvanlig i Syd-Frankrike, eller Milanos „Scala"-kor om det er en pariser-diseuse av Luciene Boyers rang, om det er en violinist med Barnabas v. Geczys charme, eller med Juan Llossas eiendommelige tiltrekning, om det er et ungarsk sigøinerorkester eller et svensk sangkor, en rumensk folkevisesanger eller „skrammel-musikk" fra Wien. Det kan også være en skotsk sekkepipeblåser eller — en tverrfløyte-konsert med trommer fra Basel ... Til slutt kan midnatt fordre sin rett og vugge Europa i bevinget dansemusikk, den beste Europa kan frambringe.

Og dette danseorkester kan forene de europeiske begavelsers mangfoldighet, kan innbefatte musikere fra alle land på Kontinentet, slik som allerede idag Deutschlands - Senders store danseorkester har hentet sine beste krefter fra hele Europa.

Det vilde være det ene, det „store" program, som Europa bød seg selv og verden; andre programmer kan så tale til Europas nasjoner på deres eget språk; da kan man konferere om det enkelte lands anliggender, man kan føle seg som hjemme. Ved siden av dette kunde ennu mange små sendere arbeide på „fellesbølger", for å forsyne begrensede områder med de meldinger og beretninger som bare har stedlig betydning, f. eks. advarsler mot høyvann eller værmeldinger, råd for bøndene, eller markedsberetninger, vink for husmødrene eller meldinger om vannstander for innsjøtrafikk. Hvis disse lokalsendere dyrker sine lytteres målføre og lager propaganda for deres stedlige kulturinstitutter, da vil lytterne bare være dem takknemmelige.

Alle Europas lyttere vil imidlertid være takknemmelig for en slik nyordning; for hva de oppfanger, det vil være upåklagelig både hva innholdet, det kunstneriske og tekniske gjelder, og vil være av „europeisk" format." Men heavyside-laget vil ikke mer kaste et vrengebilde av Europa på jorden, derimot et bilde på stolt selvbevissthet og pågående oppbyggingsvilje. Og verden vil spisse ører, når en stemme trenger inn til dem gjennom eteren: „Her taler Europa! ..."

Men engang — i nærmeste framtid — vil den dag bryte fram, da denne stemme forkynner for verden: „Her taler Europa og viser i et levende bilde, hva det har ytet, for seg selv og for verden!" ... For den europeiske kringkastings framtid heter: fjernsyn! ...

Ludwig Kapeller









Et nærbilde fra Ritters Ufa-film „GPU“

Foto: v. d. Busche-Krause

1 *Professor Karl Ritter går igjennom scenen med Laura Solari*

2 *Kameramannen gir anvisninger for lebestiften*

3 *Kamera-assistenten tar avstanden med metermålet*

4 *Til slutt lysmåleren for den riktige blende — og så: „Klar! Tagning!“*

Teknikken beretter

Ingen bakterievisne tomater!

Tomatens stigende popularitet ga den en voldsom utvikling. Dyrkerne kappedes om å frembringe nye sorter. Fruktene ble større, høsten større og rikere. Men også sykdommene tiltok. Særlig herjet bakteriesoten på lettere jorder. I løpet av få dager visner plantene — ofte i rekkevis, og høsttapet er stort.

Årsaken er en ørliten bakterie som kun formår å trenge inn i planten gjennem sår. Slike sår framkommer først og fremst ved bortskjæring av sideskudd.

Den tyske biologiske riksanstalt har i årelange avlsforsøk arbeidet hen på å dyrke en tomat som ikke bukker under for bakteriesoten. Disse forsøk ga endelig det ønskete resultat. Det er lykkes å dyrke glatte, runde faste frukter som er tilstrekkelig motstandsdyktige overfor bakteriesoten. Ganske visst egner de hittil dyrkede sorter seg kun for lettere jorder, men det er bare et tidsspørsmål når man kan framavle planter for tyngre jorder.

„Elektrone-laviner“ er behjelpelig med å prøve materialet

Den moderne ingeniør nytter verkstoffene til det ytterste. For allikevel å garantere den nødvendige sikkerhet, prøver man de ferdige materialer omhyggelig: man gjennomlyser dem f. eks. med radioaktive eller røntgenstråler, for å se om man kan oppdage uregelmessigheter, revner, hulrom eller korrosjonssteder. Framgangsmåtene hittil brukte ganske visst svært meget filmmateriale og fordret hyppig lange belysningstider.

Nu har man erstattet den fotografiske film med et høyt mottagelig fysikalsk måleinstrument: telleråret. Det er et lite rør som står under høy spenning. Her produseres ved hver røntgenstråle som treffer det en „elektrone-lavine“ et elektrisk støt, som så lar et galvanometer slå ut. Ved hjelp av telleråret kan man f. eks. ved metallblikk på $^1/_{100}$ mm. tykkelse slå fast selv forskjell i tykkelsen på $^1/_{10\,000}$ mm.; på den annen side lar det seg etter denne metode også gjøre å prøve stålvegger på 250 mm.s tykkelse i brøkdelen av et sekund. Ved de tidligere fotografiske framgangsmåter vilde det ha vært nødvendig med en belysningstid på mer enn tre uker!

Svar. (til side 34)

Vet man det — eller vet man det ikke?

1. En reise i sirkel. Alle, unntatt Madrid.

2. Syv flyvere fløy. Alle. Til Roma og Valona et stykke av Adriaterhavet, til Brest Kanalen, til Memel Østersjøen, til Barcelona Golfe du Lion (Middelhavet), til Lissabon Biskaiabukten, og til Leningrad Østersjøen og Rigabukten.

3. En øy. Storbritannia kan plasseres mer enn 12 ganger i Middelhavet og nesten to ganger i Svartehavet.

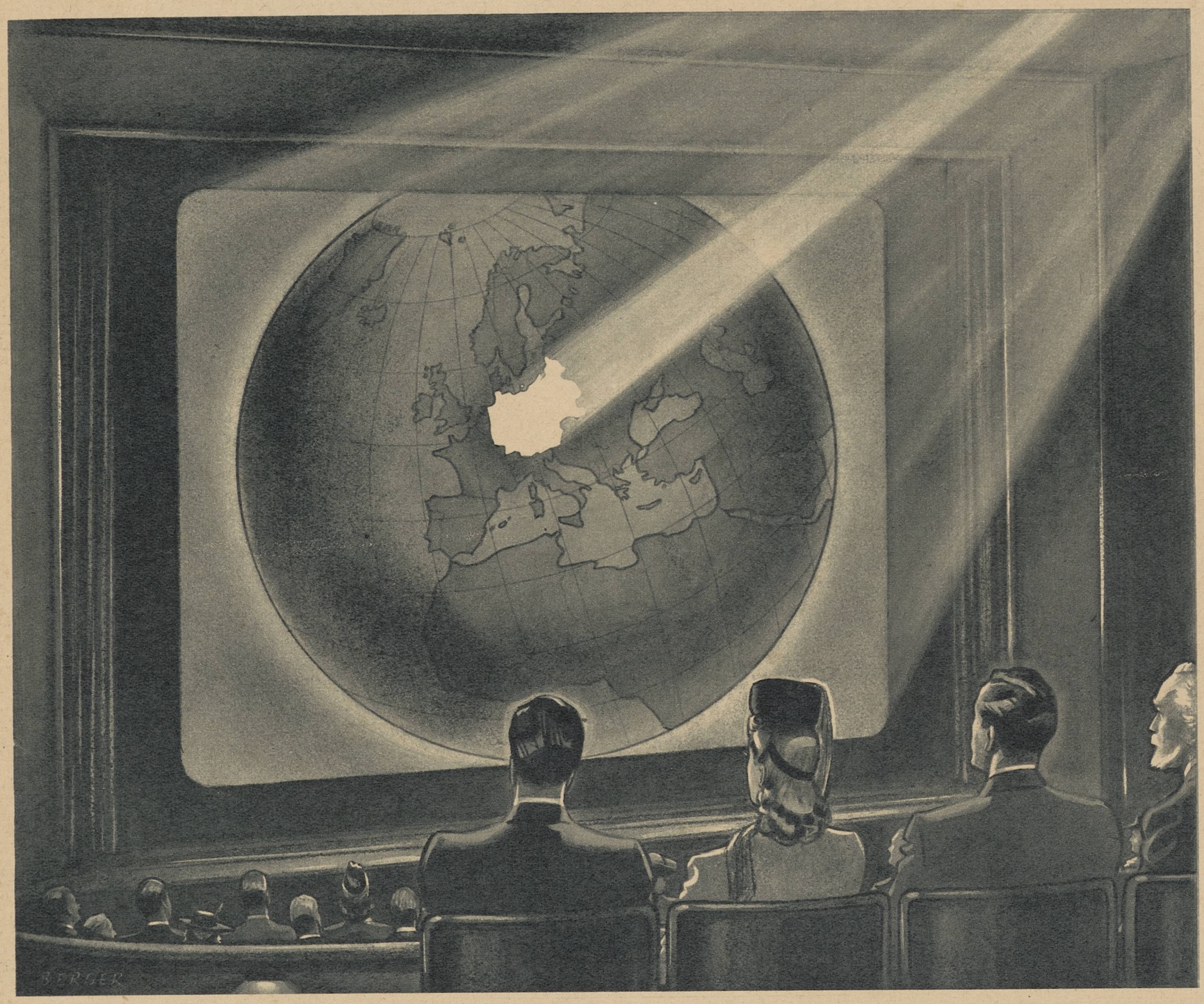
4. Uvisshet ved Nordkapp. Man dreier av mot venstre. Kartet i atlasset gir et feilaktig bilde. På globusen vil man imidlertid straks se det.

5. Når solen står høyest på himlen. Det blir tidligst middag i: Berlin, Leningrad, Moskva, Oslo, Alger.

6. To lengdegrader. På Sydpolkontinentet.

7. En rangordning. Over 2000 km lang: Volga (3694) — Donau (2850) — Ural (2396) — Dnjepr (2150). — 1000 til 2000 km: Rhinen (1326) — Elben (1165) — Weichsel (1080). — Under 1000: Theiss (977) — Seinen (776) — Themsen (336).

Signal nr. 6. 3. årgang. 2. Marsnummer 1942. Utkommer hver 14 dag / Sjefredaktør: Wilhelm Reetz, Stedfortreder: Hugo Mosslang / Forlag og trykning: Deutscher Verlag, Berlin SW 68, Kochstraße 22-26
All rett forbeholdet / All rights reserved



Lær Tyskland *riktig* å kjenne!

Tyskland står idag i midtpunktet av verdensbegivenhetene. Er det da noe rart at der i mange fremmede land næres ønske om å lære dette nye Tyskland, Adolf Hitlers Tyskland, å kjenne? Alle har anledning til det. Selv nu i krigstid, hvor anledningen til å reise fra det ene til det andre land er sterkt innskrenket holder Tyskland sig ikke utestengt fra verden. Gjennem presse og radio forsøker man å bringe dette nye Tyskland nærmere alle. Den tyske film gjør det mulig å kunne danne sig en objektiv mening. Se de tyske filmer, og utdyp Deres viten om Tyskland ved selvsyn

Den tyske film viser Dem Tyskland i hele dets skjønnhet, med dets rikdom på kunst og kulturminnesmerker. Den lar Dem trenge inn i tyskerens liv og åndsverden. Den tyske film har et så rikholdig program at den derved blir den mest tilforlatelige korrespondent om Tysklands sanne ansikt. Helt fra stumfilmens tid har den tyske filmproduksjon ytet det kunstnerisk og teknisk beste. Efter en voldsom utvikling står den tyske film idag i spissen for den europeiske filmproduksjon. Et av de største og mest betydelige foretagender innen den nye tyske film er Tobis.

Lær Tyskland å kjenne —
nettop nå og gjennom de tyske filmer —
særlig da gjennom Tobis-filmene!

I nærmeste fremtid vil De få se følgende Tobis-filmer:

TOBIS

„Himmelstormer" „Det annet jeg"
„Hva skjedde i denne natt"

Signal



På spasertur i den nye vårdrakt